

## ՏԵՂԵԿԱՆՔ

### Տեղեկատվություն 2019թ. ընթացքում կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների քննության արդյունքների վերաբերյալ

2019 թվականին ՀՀ իրավասու մարմինների վարույթում կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ նախապատրաստվել է 2083 (2018թ. -1988) նյութ, որից 1399-ով (2018թ. -1469) հարուցվել են քրեական գործեր, 655-ով (2018թ. -451)՝ քրեական գործ հարուցելը մերժվել է, որից 603-ը (2018թ. -410)՝ արդարացման, 52-ը (2018թ. -41)՝ ոչ արդարացման հիմքով:

Այսպիսով, 2018թ. համեմատ 2019թ. 95-ով կամ 4,7%-ով աճել է կոռուպցիոն բնույթի դեպքերով ՀՀ իրավասու մարմինների վարույթում նախապատրաստված նյութերի քանակը, որին հակառակ, նույն՝ 4,7%-ով կամ 70-ով նվազել է հարուցված քրեական գործերի քանակը՝ կազմելով 1399:

Այս ցուցանիշները փաստում են, որ շարունակվում է բարձր մնալ կոռուպցիոն հանցագործությունների բացահայտման հարցում իրավապահ մարմիններին ցուցաբերվող հանրային աջակցության և վստահության մակարակը: Դրան զուգահեռ, էականորեն ավելացել են կոռուպցիոն հնարավոր դրսևորումների վերաբերյալ ՁԼՄ-ների հաղորդումների, ինչպես նաև հակակոռուպցիոն պայքարում իրավապահ մարմինների նախաձեռնողականության ակտիվությունը: Մասնավորապես՝ եթե 2018թ. ՁԼՄ-ների նմանատիպ 25 հրապարակման էր ընթացք տրվել, ապա 2019թ.՝ 47, կամ 88%-ով ավելի: Եթե 2018թ. արձանագրվել էր հետաքննության մարմնի, քննիչի, դատախազի կողմից իրենց լիազորություններն իրականացնելիս հանցագործությունների մասին տվյալների, հանցագործության նյութական հետքերի և հետևանքների հայտնաբերման 532 դեպք, ապա 2019թ՝ 1020, կամ շուրջ 92%-ով ավելի:

Բացի հարուցված 1399 (2018թ. -1469) քրեական գործից՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում վարույթ է ընդունվել 535 (2018թ. -337) քրեական գործ, որից 116-ը (2018թ. -101)՝ նախկինում կարճված կամ կասեցված և վարույթը վերսկսված, 354-ը (2018թ. -206)՝ այլ մարմնից ստացված, 1-ը (2018թ. -0)՝ այլ պետությունների քրեական հետապնդման մարմիններից ստացված, 15-ը (2018թ. -4)՝ դատախազի կողմից լրացուցիչ քննության վերադարձված և 49-ը (2018թ. -26)՝ քննվող քրեական գործերից անջատված մասեր, ինչպես նաև վարույթում են գտնվել նախորդ տարվանից փոխանցված 691 (2018թ. -266) քրեական գործ:

Կտրուկ աճ է արձանագրվել իրավասու մարմինների վարույթում քննվող կոռուպցիոն քրեական գործերի քանակում: 2019թ. այդ ցուցանիշը կազմել է 2625, ինչը 553-ով կամ 26,6%-ով ավելի 2018թ. համեմատ:

Ընդ որում՝ նման զգալի աճի և դրանով պայմանավորված քրեական հետապնդման մարմինների ծանրաբեռնվածության ավելացման պայմաններում

հաջողվել է 2019թ. ավարտել կոռուպցիոն բնույթի 1006 քրեական գործի վարույթ, որը նախորդող տարվա արդյունքը գերազանցում է 34,3%-ով:

Ավարտված քրեական գործերից 576-ի (2018թ. -472) վարույթը կարճվել է արդարացման, իսկ 190-ինը (2018թ. -126)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Վարույթը ավարտված մնացած 240 (2018թ. -151) քրեական գործերը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել են դատարան:

Նշված ժամանակահատվածում վարույթում գտնվող 2625 (2018թ. -2072) քրեական գործից 138-ի (2018թ. -88) վարույթը կասեցվել է, որից 102-ինը (2018թ. -64) անձը հայտնի չլինելու, 31-ինը (2018թ. -23)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու, իսկ 5-ինը (2018թ. -1)՝ այլ հիմքերով: 319 (2018թ. -142) քրեական գործ ուղարկվել է ըստ ենթակայության, 343 (2018թ. -415) գործ միացվել է, 819 (2018թ. -678) գործի նախաքննություն փոխանցվել է 2020թ.:

2019 թվականի ընթացքում ՀՀ նախաքննական մարմինների վարույթում քննված կոռուպցիոն բնույթի 2625 (2018թ. -2072) քրեական գործերով քրեական հետապնդման են ենթարկվել ընդհանուր 1264 (2018թ. -960) անձինք: Այսինքն, 2019թ. ընթացքում քրեական հետապնդման է ենթարկվել 31.4%-ով ավելի անձ, քան նախորդ տարվա ընթացքում:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 1264 (2018թ. -960) անձանցից 95-ը (2018թ. -113) ձերբակալվել են, որից 41-ը (2018թ. -69) ազատվել ձերբակալումից: Քրեական հետապնդման ենթարկված անձանցից 1073-ի (2018թ. -819) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 1018 (2018թ. -746) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 98 (2018թ. -90) անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 13-ը (2018թ. -6) մերժվել է, 85-ը (2018թ. -84)՝ բավարարվել, 46 (2018թ. -33) անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 9 (2018թ. -31) մեղադրյալ ազատվել է կալանքից, որից 6-ը՝ դատախազի կողմից (2018թ. -15), 3-ը՝ դատարանի կողմից (2018թ. -16):

Առանձնահատուկ կարևորություն է տրվել առերևույթ կոռուպցիոն հանցագործությունների կատարման մեջ մեղադրվող անձանց հետագա պաշտոնավարումը առնվազն վարույթի ընթացքում ժամանակավորապես դադարեցնելու հարկադրանքի միջոցի կիրառմանը: Մասնավորապես, եթե 2018թ. դատախազի կամ նախաքննության մարմնի որոշմամբ ժամանակավորապես դադարեցվել է 54 մեղադրյալի պաշտոնավարում, ապա 2019թ.՝ 10-ով կամ 18.5%-ով ավելի անձի:

Այս առումով հարկ է նշել, որ կոռուպցիոն հանցագործությունների դեպքերով հարուցված քրեական գործերի քննությանը խոչընդոտող հանգամանք են շարունակում մնալ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 152-րդ հոդվածով նախատեսված՝ կասկածյալի կամ մեղադրյալի պաշտոնավարման ժամանակավոր դադարեցման վերաբերյալ գործող իրավակարգավորումները, որոնց պայմաններում

հնարավոր չի լինում ապահովել առերևույթ կոռուպցիոն հանցագործություններ կատարած բոլոր անձանց պաշտոնավարման ժամանակավոր դադարեցումը, ինչպես նաև որոշ դեպքերում չեն սահմանվում պաշտոնավարման ժամանակավոր դադարեցման հստակ մեխանիզմները:

Այսպես.

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքի 152-րդ հոդվածի՝ դատախազը, ինչպես նաև դատախազի համաձայնությամբ՝ քննիչն իրավունք ունի ժամանակավոր դադարեցնել **հանրային ծառայության մեջ գտնվող կասկածյալի կամ մեղադրյալի** պաշտոնավարությունը, եթե բավարար հիմքեր կան ենթադրելու, որ պաշտոնում մնալով նա կխոչընդոտի մինչդատական վարույթում կամ դատարանում գործի քննությանը, հանցագործությամբ պատճառված վնասի հատուցմանը կամ կզբաղվի հանցավոր գործունեությամբ: Կասկածյալի կամ մեղադրյալի պաշտոնավարության ժամանակավոր դադարեցման մասին որոշումն ուղարկվում է նրա **աշխատավայրի վարչակազմի ղեկավարին**, որն ստանալուց հետո՝ եռօրյա ժամկետում, պարտավոր է կատարել այն և դրա մասին տեղյակ պահել համապատասխան որոշումը կայացրած մարմնին կամ անձին:

«Դատախազության մասին» օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատախազի օրինական պահանջները ենթակա են պարտադիր կատարման պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, հանրային ծառայողների, կազմակերպությունների և ֆիզիկական անձանց կողմից:

Նշված հոդվածների իմաստով հանրային ծառայող է հանդիսանում «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածով նախատեսված որևէ պաշտոն զբաղեցնող անձը:

Նշված նորմերի վերլուծությունից բխում է, որ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի թեև իրավունք է վերապահում դատախազին, ինչպես նաև դատախազի համաձայնությամբ՝ քննիչին կայացնելու համայնքի ղեկավար հանդիսացող կասկածյալի կամ մեղադրյալի պաշտոնավարումը ժամանակավոր դադարեցնելու մասին որոշում, սակայն իրավական առումով բացակայում են վերը նշված իրավունքը կիրառելու մեխանիզմները:

Պրակտիկայում նման խնդրահարույց օրինակներ հանդիսացան Արարատի մարզի Մասիս, Տավուշի մարզի Ագատամուտ, Շիրակի մարզի Անի և Արմավիրի մարզի Արշալույս համայնքների ղեկավարների լիազորությունների ժամանակավորապես դադարեցման /կասեցումը/ վերաբերյալ համապատասխան որոշումները, որոնք իրավական մեխանիզմների բացակայության պատճառով չիրագործվեցին:

Բացի այդ, նշված նորմերի վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ դատախազի կամ քննիչի որոշմամբ կարող է դադարեցվել միայն հանրային ծառայողների պաշտոնավարումը, մինչդեռ կոռուպցիոն հանցագործություններով

քննվող քրեական գործերով շատ հաճախ անհրաժեշտություն է առաջանում նաև ժամանակավորապես դադարեցնել հանրային ծառայության մեջ չգտնվող պաշտոններ զբաղեցնող անձանց պաշտոնավարումը:

Նշված խնդիրները լուծելու նպատակով ՀՀ դատախազության կողմից դեռևս 2018 թվականին մշակվել է համապատասխան օրենսդրական փոփոխությունների փաթեթ, որով նախատեսվում է փոփոխություններ կատարել ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 152-րդ հոդվածում՝ առաջարկելով հոդվածի 1-ին մասից հանել «հանրային ծառայության մեջ գտնվող» բառերը՝ պաշտոնավարման ժամանակավոր դադարեցման ինստիտուտը ինչպես հանրային ծառայության մեջ գտնվող, այնպես էլ հանրային ծառայության մեջ չգտնվող պաշտոններ զբաղեցնող անձանց (նկատի ունենալով նաև իրավաբանական անձի ղեկավար-կարգադրիչ կամ ֆինանսատնտեսական գործառույթներ իրականացնող անձանց և այլն, օրինակ՝ փողերի լվացման համար մեղադրվող առևտրային բանկում ղեկավար պաշտոն զբաղեցնող անձին) նկատմամբ կիրառելու հնարավորություն ընձեռելու համար, եթե բավարար հիմքեր կան ենթադրելու, որ պաշտոնում մնալով՝ վերջիններս կխոչընդոտեն մինչդատական վարույթում կամ դատարանում գործի քննությանը, հանցագործությամբ պատճառված վնասի հատուցմանը կամ կզբաղվեն հանցավոր գործունեությամբ: Միաժամանակ, նախագծով առաջարկվել էր ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 152-րդ հոդվածի 2-րդ մասը շարադրել նոր խմբագրությամբ՝ պաշտոնավարման դադարեցման ինստիտուտի կիրառելիության առավել հստակ մեխանիզմ սահմանելու համար: Մասնավորապես, առաջարկվել էր որպես պաշտոնավարման ժամանակավոր դադարեցման որոշումը կատարող սուբյեկտ նախատեսել այն ի կատար ածելու իրավասություն ունեցող անձին, իսկ այդպիսին չլինելու դեպքում անձամբ մեղադրյալին:

Պետք է նշել, որ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 152-րդ հոդվածով նախատեսված կարգավորումներում փոփոխություններ կատարելու անհրաժեշտության հարցը հաշվետու ժամանակահատվածում բարձրացվել է նաև ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարի կողմից, այնուամենայնիվ, համապատասխան օրենսդրական փոփոխությունները դեռևս չեն կատարվել:

375 (2018թ. -296) անձի նկատմամբ իրականացված քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 109-ինը (2018թ. -61)՝ արդարացման, 266-ինը (2018թ. -235)՝ ոչ արդարացման հիմքով: Դատախազի կողմից վերացվել է քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին 1 (2018թ. -3) որոշում: Դատի է տրվել 390 (2018թ. -288) անձ, որից 21-ը (2018թ. -40) գտնվել է կալանքի տակ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 500 (2018թ. -386) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ., նշված անձանցից 18-ը (2018թ. -9) գտնվել են կալանքի տակ:



Ըստ կոռուպցիոն բնույթի առանձին հանցատեսակների՝ հաշվետու տարում նախապատրաստված նյութերի և քննված քրեական գործերի շարժը ունեցել է հետևյալ պատկերը.

2019թ. ընթացքում պաշտոնական դիրքն օգտագործելով մարդու թրաֆիքինգի կամ շահագործման (ՀՀ քր. օր 132-րդ հոդված) վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 (2018թ. -0) նյութ, որով հարուցվել է քրեական գործ (2018թ. -0) և ուղարկվել ըստ ենթակայության:

**Պաշտոնական դիրքն օգտագործելով մարդու և քաղաքացու իրավահավասարությունը խախտելու (ՀՀ քր. օր 143-րդ հոդված)** վերաբերյալ նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործեր չեն քննվել:

2018թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 նյութ, որով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է՝ արդարացման հիմքով:

**Պաշտոնական դիրքն օգտագործելով բնակարանի անձեռնմխելիությունը խախտելու (ՀՀ քր. օր 147-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործեր չեն քննվել:

2018թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 նյութ, որով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է՝ արդարացման հիմքով:

**Պաշտոնական դիրքի օգտագործմամբ ընտրական իրավունքի իրականացմանը, ընտրական հանձնաժողովների աշխատանքներին կամ ընտրությանը մասնակցող անձանց լիազորությունների իրականացմանը խոչընդոտելու (ՀՀ քր. օր 149-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործեր չեն քննվել:

2018թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 նյութ, որով հարուցված քրեական գործը կարճվել է՝ արդարացման հիմքով:

**Պաշտոնական դիրքն օգտագործելով լրագրողի մասնագիտական օրինական գործունեությանը խոչընդոտելու (ՀՀ քր. օր 164-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործեր չեն քննվել:

2018թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 նյութ, որով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է՝ արդարացման հիմքով: Նույն ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթ է ընդունվել 2 քրեական գործ՝ 1-ը՝ ՀՀ-ում քրեական հետապնդում իրականացնող այլ մարմնից ստացված, 1-ը՝ քրեական գործից անջատված մաս: Քննված 2 քրեական գործերը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել են դատարան:

2018թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 2 քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 3 անձ, որոնց վերաբերյալ քրեական գործը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան:

**Պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով ծնողներից կամ այն անձանցից, որոնց վրա դրված է երեխայի դաստիարակության և խնամքի պարտականությունը երեխային ապօրինի բաժանելու կամ երեխային փոխելու (ՀՀ քր. օր 167-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 (2018թ. -0) նյութ, որով հարուցվել է (2018թ. -0) քրեական գործ: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 3 (2018թ. -0) քրեական գործ, որից 1-ը միացվել է, իսկ 2 քրեական գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

2019թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 3 քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել ընդհանուր 6 անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 6 անձինք ձերբակալվել են: Նշված 6 անձի վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին և վերջիններին առաջադրվել է մեղադրանք: 6 անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 1-ը մերժվել է, 5-ը՝ բավարարվել, 3 անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 6 անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ., որից 2-ը գտնվում են կալանքի տակ:

**Պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով խնամքը ստանձնելու նպատակով երեխայի առքի կամ ստանձնողի խնամքին հանձնելու նպատակով երեխայի վաճառքի (ՀՀ քր. օր 168-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 (2018թ. -0) նյութ, որով հարուցվել է (2018թ. -0) քրեական գործ, որով նախաքննությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

2019թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 1 քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 1 անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված անձը ձերբակալվել է, վերջինիս վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին և նրան առաջադրվել է մեղադրանք: 1 անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որը բավարարվել է, սակայն նրա նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 1 անձի վերաբերյալ քրեական գործի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ կատարված խարդախությունների (ՀՀ քր. օր 178-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 123 (2018թ. -189) նյութ, որից 115-ով (2018թ. -145) հարուցվել է քրեական գործ, 8-ով (2018թ. - 30)՝ քրեական գործի հարուցումը մերժվել է (2018թ. - 29) արդարացման հիմքով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ

վարույթում քննվել է 236 (2018թ. -206) քրեական գործ, որից ավարտվել է 67 (2018թ. -36) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում՝ 31 (2018թ. -21) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 16 քրեական գործի վարույթ (2018թ.-10)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 20 (2018թ. -5) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 23 (2018թ. -8) գործի վարույթ կասեցվել է, որից 18-ինը (2018թ.- 1)՝ անձը հայտնի չլինելու, իսկ 5-ինը (2018թ.- 7)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքով: 53 (2018թ. -10) գործ ուղարկվել է ըստ ենթակայության, 38 (2018թ. -99) գործ միացվել է, իսկ 55 (2018թ. -53) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

2019թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 236 (2018թ. -206) քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 86 (2018թ. -63) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 86 (2018թ. -63) անձանցից 5-ը (2018թ. -13) ձերբակալվել է, որից 4-ը (2018թ. -5) ազատվել է ձերբակալումից: Քրեական հետապնդման ենթարկված անձանցից 82-ի (2018թ. -62) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 80 (2018թ. -56) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 4 (2018թ. -11) անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 1-ը (2018թ. -1) մերժվել է, 3-ը (2018թ. -10)՝ բավարարվել, 1 (2018թ. -4) անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 3 (2018թ. -6) մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 0 (2018թ. -2) մեղադրյալ ազատվել է կալանքից՝ դատախազի կողմից: 8 (2018թ. -5) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 4-ինը (2018թ. -1)՝ արդարացման, 4-ինը (2018թ. -4)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի են տրվել 42 (2018թ. -13) անձ, որից 1-ը (2018թ. -3) գտնվել է կալանքի տակ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 36 (2018թ. -42) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ կատարված յուրացման կամ վատնման (ՀՀ քր. օր 179-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 471 (2018թ. -447) նյութ, որից 377-ով (2018թ. -383) հարուցվել է քրեական գործ, 93-ով (2018թ. -60)՝ քրեական գործի հարուցումը մերժվել է, որից 76-ը (2018թ. -52)՝ արդարացման, իսկ 17-ը (2018թ. -8)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 748 (2018թ. -487) քրեական գործ, որից ավարտվել է 277 (2018թ. -168) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում՝ 106 (2018թ. -66) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 83 քրեական գործի վարույթ (2018թ. -61)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 88 (2018թ. -41) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 36 (2018թ. -15) գործի վարույթ կասեցվել է, որից 18-ինը (2018թ. -9)՝ անձը հայտնի չլինելու, իսկ 15-ինը (2018թ. -6)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքերով: 77 (2018թ. -18) քրեական գործ ուղարկվել է ըստ քննչական

ենթակայության, 66 (2018թ. -69) գործ միացվել է, իսկ 292 (2018թ. -217) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 748 (2018թ. -487) քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 314 (2018թ. -171) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 314 (2018թ. -171) անձանցից 10-ը (2018թ. -24) ձերբակալվել է, որից 5-ը (2018թ. -17) ազատվել է ձերբակալումից: Քրեական հետապնդման ենթարկված անձանցից 271-ի (2018թ. -152) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 265 (2018թ. -171) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 10 (2018թ. -10) անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որոնք բավարարվել են (2018թ. -1-ը մերժվել է, 9-ը՝ բավարարվել), 4 (2018թ. -2) անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 6 (2018թ. -9) մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 1 (2018թ. -2) մեղադրյալ ազատվել է կալանքից դատախազի կողմից (2018թ. -1-ը՝ դատախազի, 1-ը՝ դատարանի կողմից): 91 (2018թ. -52) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 11-ինը (2018թ. -8)՝ արդարացման, 80-ինը (2018թ. -44)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 117 (2018թ. -53) անձ, որից 2-ը (2018թ. -5) գտնվել է կալանքի տակ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 106 (2018թ. -66) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ., նշված անձանցից 1-ը (2018թ. -1) գտնվել է կալանքի տակ:

**Պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ խաբեության կամ վստահությունը չարաշահելու եղանակով գույքային վնաս պատճառելու (ՀՀ քր. օր 184-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ.-ի ընթացքում նախապատրաստվել է 9 (2018թ. -0) նյութ, որից 3-ով (2018թ. -0) հարուցվել է քրեական գործ, 6-ով (2018թ. -0)՝ քրեական գործի հարուցումը մերժվել է արդարացման հիմքով: Հաշվետու ժամանակաշրջանում վարույթում քննվել է 10 (2018թ. -12) քրեական գործ, որից 3-ի վարույթը կարճվել է արդարացման հիմքով (2018թ. -4՝ ոչ արդարացման հիմքով), 2 (2018թ. -1) գործի վարույթ կասեցվել է անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքով, իսկ 5 գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ (2018թ. -7 գործ միացվել է):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 10 (2018թ. -12) քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 5 (2018թ. -3) անձ, որոնց (2018թ. -13) մեղադրանք է առաջադրվել: Քրեական հետապնդման ենթարկված 5 (2018թ. -3) անձանց վերաբերյալ էլ որոշումներ են կայացվել քրեական հետապնդումը դադարեցնելու մասին՝ ոչ արդարացման հիմքով:

**Օրինական ձեռնարկատիրական և այլ տնտեսական գործունեությանը խոչընդոտելու (ՀՀ քր. օր 187-րդ հոդված)** վերաբերյալ քննվել է նախկինում

կարճված կամ կասեցված և վարույթը վերսկսված 1 (2018թ.-0) քրեական գործ, որի վարույթը կարճվել է ոչ արդարացման հիմքով:

**Փողերի լվացման (ՀՀ քր. օր 190-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 7 (2018թ. -7) նյութ, որից 6-ով (2018թ. -7) հարուցվել է քրեական գործ, 1-ով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է՝ արդարացման հիմքով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 15 (2018թ.- 12) քրեական գործ, որից ընդամենը ավարտվել է 3 (2018թ.-1) քրեական գործի վարույթ, որից 1-ը կարճվել է արդարացման, 1-ը՝ ոչ արդարացման հիմքերով, 1-ը՝ (2018թ.-1) մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 3 (2018թ.-4) գործի վարույթ կասեցվել է, որից 2-ը (2018թ.- 3)՝ անձը հայտնի չլինելու, 1-ը (2018թ.-1) անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքով: 3 (2018թ. -0) գործ միացվել է, իսկ 6 (2018թ. -7) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 2 (2018թ. -6) անձ:

2019թ. քրեական հետապնդման ենթարկված 2 (2018թ. -6) անձանցից 2-ն էլ (2018թ. -4) ձերբակալվել են: 4 (2018թ. -6) անձի վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 4 (2018թ. -5) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 2 (2018թ. -4) անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որոնք բավարարվել են: Դատի է տրվել 3 (2018թ. -1) անձ, որից 2-ը (2018թ. -1) գտնվել են կալանքի տակ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 1 (2018թ. -4) անձի վերաբերյալ քրեական գործի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով կատարված ներքին տեղեկությունների անբարեխիղճ օգտագործման (ՀՀ քր. օր 190.1-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 2 (2018թ. -0) նյութ, որոնցով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է՝ արդարացման հիմքով:

**Առևտրային կաշառքի (ՀՀ քր. օր 200-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 18 (2018թ. -22) նյութ, որոնցով (2018թ. -14) հարուցվել է քրեական գործ (2018թ. - 6-ով՝ մերժվել է արդարացման, 1-ով՝ ոչ արդարացման հիմքերով): Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 27 (2018թ. -23) քրեական գործ, որից ավարտվել է 10 (2018թ. -12) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում՝ 6 (2018թ. -8) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 4-ինը (2018թ. -2)՝ ոչ արդարացման հիմքերով (2018թ. -2 գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան): 5 (2018թ. -5) գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 2 (2018թ. -0) գործ միացվել է, իսկ 9 (2018թ. -6) քրեական գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

2019թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 27 (2018թ. -23) քրեական գործերով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 3 (2018թ. -3) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 2 (2018թ. -3) անձի վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 2 (2018թ. -3) անձի մեղադրանք է առաջադրվել, 1 (2018թ. -0) անձի քրեական հետապնդումը դադարեցվել է ոչ արդարացման հիմքով, իսկ 2 (2018թ. -0) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ. (2018թ. -դատի է տրվել 3 անձ):

**Արհեստավարժ մարզամրցումների և հանդիսավոր առևտրային մրցույթների մասնակիցներին ու կազմակերպիչներին կաշառելու (ՀՀ քր. օր 201-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 2 նյութ (2018թ. -3), որոնցով հարուցվել են քրեական գործեր(2018թ. -3): Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 2 (2018թ. -7) քրեական գործ, որից 1-ը միացվել է, իսկ 1 գործի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

2018թ. ընթացքում քննված քրեական գործերից 1 գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, իսկ 1-ինը՝ ոչ արդարացման հիմքերով: 2 գործի վարույթ կասեցվել է անձը հայտնի չլինելու հիմքով: 3 գործ ուղարկվել է ըստ ենթակայության:

Ինչպես 2018թ., այնպես էլ 2019թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման ենթարկված անձինք չեն եղել:

**Առևտրային կամ այլ կազմակերպությունների ծառայողների կողմից լիազորությունները չարաշահելու (ՀՀ քր. օր 214-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 154 (2018թ. -76) նյութ, որից 78-ով (2018թ. -54) հարուցվել է քրեական գործ, 72-ով (2018թ. -20) քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացման, 4-ինը (2018թ. -2)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 149 (2018թ. -98) քրեական գործ, որից ընդամենը ավարտվել է 47 (2018թ. -38) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում 30 (2018թ. -31) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 15-ինը (2018թ. -5)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 2 (2018թ. -2) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 12 (2018թ. -3) գործի վարույթ կասեցվել է, որից 10-ինը (2018թ. -1)՝ անձը հայտնի չլինելու, 2-ինը (2018թ. -2)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքով: 20 (2018թ. -5) քրեական գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 13 (2018թ. -10) գործ միացվել է, իսկ 57 (2018թ. -42) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 149 (2018թ. -98) քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել ընդհանուրը 39 (2018թ. -23) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 39 (2018թ. -23) անձանցից 35-ի (2018թ. -15) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 34

(2018թ. -16) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 3 (2018թ. -1) անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որոնք (2018թ. -1) բավարարվել են, 2 (2018թ. -0) անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 10 (2018թ. -7) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 0 (2018թ. -1)՝ արդարացման, 10-ինը (2018թ. -6)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 2 (2018թ. -2) անձ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 26 (2018թ. -14) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով կանխիկ դրամական միջոցների և (կամ) վճարային գործիքների մաքսանենգություն կատարելու (ՀՀ քր. օր 215.1-րդ հոդված)** վերաբերյալ հաշվետու ժամանակաշրջանում նախապատրաստվել է 1 նյութ, որով հարուցվել է քրեական գործ: Վարույթում քննվել է 2 քրեական գործ, որից 1-ը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան, իսկ 1 քրեական գործի վարույթ կասեցվել է՝ անձը հայտնի չլինելու հիմքով:

Վարույթում քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 1 անձ, որի վերաբերյալ քրեական գործը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան:

**Պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով հանցավոր համագործակցություն ստեղծելու կամ հանցավոր համագործակցությանը մասնակցելու (ՀՀ քր. օր 223-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործեր չեն քննվել:

2018թ. ընթացքում քննվել է նախորդ տարվանից փոխանցված 1 քրեական գործ, որի վարույթը կասեցվել է այլ հիմքով:

**Պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ խիստ ներգործող, թունավոր, պայթուցիկ, ռադիոակտիվ նյութերի, ճառագայթման աղբյուրների, միջուկային նյութերի, հրազենի կամ նրա բաղկացուցիչ մասերի, բացի ողորկափող որսորդական հրազենից և դրա փամփուշտներից, պայթուցիկ սարքերի, ռազմամթերքի, զանգվածային ոչնչացման զենքի, դրա տեղափոխման միջոցների, այլ զինամթերքի, ռազմական տեխնիկայի, զանգվածային ոչնչացման զենք կամ դրա փոխադրման հրթիռային համակարգեր ստեղծելու համար օգտագործվող այլ նյութերի կամ սարքավորումների, միջուկային, քիմիական, կենսաբանական կամ զանգվածային ոչնչացման այլ զենքի կամ երկակի նշանակության ապրանքների, ռազմավարական տեսակետից կարևոր հումքային ապրանքների կամ մշակութային արժեքների մաքսանենգության (ՀՀ քր. օր 235.1-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նախապատրաստվել է 2 նյութ, հարուցվել է 2 քրեական գործ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 2 քրեական գործ, որոնք ուղարկվել են ըստ քննչական ենթակայության:

Նշված քրեական գործերով քրեական հետապնդման ենթարկված անձինք չեն եղել:

**Պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով զենք, ռազմամթերք, պայթուցիկ նյութեր կամ սարքեր հափշտակելու կամ շորթելու (ՀՀ քր. օր 238-րդ հոդված)** վերաբերյալ հաշվետու ժամանակաշրջանում նախապատրաստվել է 1 նյութ (2018թ.-1), հարուցվել և վարույթում քննվել է 1 քրեական գործ (2018թ.-1), որի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ. (2018թ.-քննված քրեական գործի վարույթը կարճվել է արդարացման հիմքով):

Քննված քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 8 անձ, որից 2-ը ձերբակալվել են, 8 անձի մեղադրանք է առաջադրվել, 2 անձի վերաբերյալ կալանավորումը որպես խափանման միջոց ընտրելու վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որոնք բավարարվել են և 2 անձի նկատմամբ կիրառվել է գրավ: 2 մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 2 անձանց նկատմամբ ընտրված խափանման միջոցները վերացվել են դատարանի կողմից: 5 անձի նկատմամբ քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման հիմքով, իսկ 3 անձի վերաբերյալ քրեական գործի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ թմրամիջոցների, հոգեմետ (հոգեներգործուն) նյութերի և (կամ) դրանց պրեկուրսորների մաքսանենգության (ՀՀ քր. օր 267.1-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նախապատրաստվել է 1 նյութ, հարուցվել է 1 քրեական գործ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 2 քրեական գործ, որոնցից 1-ը ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, իսկ երկրորդի նախաքննությունը 2019թ. ընթացքում չի ավարտվել:

Քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման ենթարկված անձինք չեն եղել:

**Պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ ապօրինի որսի (ՀՀ քր. օր 294-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործ չի հարուցվել:

Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 1 քրեական գործ, որի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

Քննված քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 5 անձ, որոնց մեղադրանք է առաջադրվել, նրանցից 2-ի նկատմամբ կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 1-ը մերժվել է, իսկ մյուսը՝ բավարարվել և միաժամանակ վերջինիս նկատմամբ կիրառվել է գրավ: Նշված 5 անձի վերաբերյալ քրեական գործի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով ծառերի, թփերի և բուսածածկի ապօրինի հատման (ՀՀ քր. օր 296-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 6 (2018թ.-1) նյութ, որոնցով հարուցվել է քրեական գործ (2018թ.-1): Հաշվետու



ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 8 (2018թ. -2) քրեական գործ, որից 1-ի վարույթը կարճվել է արդարացման հիմքով, 1-ը (2018թ. -1) մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 4 քրեական գործի վարույթ կասեցվել է՝ անձը հայտնի չլինելու հիմքով, 2-ի (2018թ. -1)՝ նախաքննությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հոդվածով քննված քրեական գործով քրեական հետապնդման են ենթարկվել 12 (2018թ. -5) անձինք, որոնց մեղադրանք է առաջադրվել, նրանցից 3-ի նկատմամբ կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 1-ը մերժվել է, իսկ 2՝ բավարարվել և միաժամանակ 2-ի նկատմամբ կիրառվել է գրավ: Նշված 12 անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

2018թ. քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման ենթարկված 5 անձանցից 2 մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 3-ը դատի են տրվել, նրանցից 1-ը գտնվել է կալանքի տակ, իսկ 2 անձի վերաբերյալ նախաքննությունը փոխանցվել է 2019թ. :

**Պաշտոնեական լիազորությունները չարաշահելու (ՀՀ քր. օր 308-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 571 (2018թ. -396) նյութ, որից 284-ով (2018թ. -214) հարուցվել է քրեական գործ, 271-ով (2018թ. -170)՝ քրեական գործի հարուցումը մերժվել է, որից 260-ը (2018թ. -160)՝ արդարացման, իսկ 11-ը (2018թ. -10)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 496 (2018թ. -311) քրեական գործ, որից ավարտվել է 150 (2018թ. -133) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում՝ 119 (2018թ. -103) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 15-ինը (2018թ. -14)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 16 (2018թ. -16) քրեական գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 16 (2018թ. -13) գործի վարույթ կասեցվել է, որից 12-ինը (2018թ. -12)՝ անձը հայտնի չլինելու, 3-ինը (2018թ. -1)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու, իսկ 1-ինը (2018թ. -0)՝ այլ հիմքերով: 84 (2018թ. -22) գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 87 (2018թ. -28) գործ միացվել է, իսկ 159 (2018թ. -115) գործի նախաքննությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 496 (2018թ. -311) քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 124 (2018թ. -78) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 124 (2018թ. -78) անձանցից 17-ը (2018թ. -9) ձերբակալվել է, որից 8-ը (2018թ. -1)՝ ազատվել ձերբակալումից: Քրեական հետապնդման ենթարկված անձանցից 109-ի (2018թ. -72) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 109 (2018թ. -73) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 10 (2018թ. -8) անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 0-ն (2018թ. -1)՝ մերժվել է, 10-ը

(2018թ. -7)՝ բավարարվել, 3 (2018թ. -2) անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 19 (2018թ. -17) մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 2 (2018թ. -2) մեղադրյալ կալանքից ազատվել է դատախազի կողմից: 21 (2018թ. -26) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 5-ինը (2018թ. -7)՝ արդարացման, 16-ինը (2018թ. -19)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 45 (2018թ. -28) անձ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 58 (2018թ. -39) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ., նշված անձանցից 7-ը (2018թ. -1) գտնվել է կալանքի տակ:

**Պաշտոնական լիազորություններն անցնելու (ՀՀ քր. օր 309-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 165 (2018թ. -164) նյութ, որից 97-ով (2018թ. -115) հարուցվել է քրեական գործ, 58-ով (2018թ. -41) քրեական գործի հարուցումը մերժվել է արդարացման հիմքով, 3-ինը (2018թ. -1)՝ ոչ արդարացման հիմքով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 179 (2018թ. -163) քրեական գործ, որից ավարտվել է 86 (2018թ. -77) քրեական գործի վարույթ, որից 78 (2018թ. -73) քրեական գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 2-ի վարույթ (2018թ. -1)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 6 (2018թ. -3) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 16 (2018թ. -17) գործի վարույթ կասեցվել է, որից 16-ինը (2018թ. -16) անձը հայտնի չլինելու, 0-ինը (2018թ. -1)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքով: 24 (2018թ. -19) գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 27 (2018թ. -26) գործ միացվել է, իսկ 26 (2018թ. -21) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 179 (2018թ. -163) քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 21 (2018թ. -23) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 16 (2018թ. -23) անձանց վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 13 (2018թ. -23) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 4 (2018թ. -1) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման հիմքով: 6 (2018թ. -6) անձ դատի է տրվել: 11 (2018թ. -15) անձի վերաբերյալ քրեական գործի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Ձեռնարկատիրական գործունեությանն ապօրինի մասնակցելու (ՀՀ քր. օր 310-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործեր չեն քննվել:

Նույն ժամանակահատվածում մեկ այլ հոդվածով քննվող քրեական գործի նախաքննության ընթացքում 310-րդ հոդվածով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 1 անձ՝ որին առաջադրվել է մեղադրանք և նրա վերաբերյալ քննվող քրեական գործի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

2018թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ նախապատրաստվել է 3 նյութ, որից 2-ով հարուցվել է քրեական գործ, 1-ով քրեական գործի հարուցումը մերժվել է արդարացման հիմքով: Վարույթում քննվել է 2 քրեական գործ: 1 քրեական գործի վարույթ կասեցվել է անձը հայտնի չլինելու հիմքով: 1 գործի նախաքննություն մնացել է անավարտ:

2018թ. ընթացքում նշված հողվածով քրեական հետապնդման ենթարկված անձ չի եղել:

**Ապօրինի հարստանալու (ՀՀ քր. օր 310.1-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործ չի հարուցվել:

Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 4 քրեական գործ, որոնցից ավարտվել է ընդամենը 1-ը՝ քրեական գործով վարույթը կարճվել է արդարացնող հիմքով: 1 քրեական գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, իսկ 2 քրեական գործով նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

Քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 6 անձ, որոնց մեղադրանք է առաջադրվել, նրանցից 1-ի նկատմամբ քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման հիմքով, իսկ մնացած 5-ի վերաբերյալ քրեական գործերով նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Կաշառք ստանալու (ՀՀ քր. օր 311-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 162 (2018թ. -147) նյութ, որից 133-ով (2018թ. -114) հարուցվել է քրեական գործ, 26-ով (2018թ. -21)՝ քրեական գործի հարուցումը մերժվել է արդարացման, 2-ով (2018թ. -2)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 256 (2018թ. -193) քրեական գործ, որից ավարտվել է 95 (2018թ. -67) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում 55 (2018թ. -43) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 3-ինը (2018թ. -4)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 37 (2018թ. -20) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 13 (2018թ. -11) գործի վարույթ կասեցվել է, որից 11-ինը (2018թ. -9)՝ անձը հայտնի չլինելու, 1-ինը (2018թ. -2)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու, իսկ 1-ինը (2018թ. -0)՝ այլ հիմքերով: 21 (2018թ. -26) գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 56 (2018թ. -25) գործ միացվել է, իսկ 71 (2018թ. -64) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 256 (2018թ. -193) քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 136 (2018թ. -87) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 136 (2018թ. -87) անձանցից 34-ը (2018թ. -23) ձերբակալվել է, որից 14-ը (2018թ. -2) ազատվել է ձերբակալումից: 119-ի (2018թ. -81) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 115 (2018թ. -67) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 33 (2018թ. -28) անձի

կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որոնցից 5-ը (2018թ. -1) մերժվել է, 28-ը (2018թ. -27) բավարարվել է, 14 (2018թ. -9) անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 16 (2018թ. -10) մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 1 մեղադրյալ (2018թ. -3) ազատվել է կալանքից դատախազի կողմից: 11 (2018թ. -3) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման 1 (2018թ. -8) անձի՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 52 (2018թ. -43) անձ, որից 12-ը (2018թ. -18) գտնվել է կալանքի տակ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 72 (2018թ. -12) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ., նշված անձանցից 6-ը (2018թ. -10) գտնվել են կալանքի տակ:

**Պաշտոնատար անձ չհանդիսացող հանրային ծառայողի կողմից ապօրինի վարձատրություն ստանալու (<< քր. օր 311<sup>1</sup>-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 30 (2018թ. -166) նյութ, որոնցով հարուցվել է 24 (2018թ. -143) քրեական գործ, 5-ով (2018թ. - 11) քրեական գործի հարուցումը մերժվել է արդարացման հիմքով, իսկ 1 նյութ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 53 (2018թ. -160) քրեական գործ, որից ավարտվել է 39 (2018թ. - 34) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում 19 (2018թ. -28) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 3-ինը (2018թ. -2)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 17 (2018թ. -4) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 2 (2018թ. -1) գործի վարույթ կասեցվել է անձը հայտնի չլինելու հիմքով, 1 (2018թ. -3) գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 11 (2018թ. -24) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 53 (2018թ. -160) քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 82 (2018թ. -58) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 82 (2018թ. -58) անձանցից 4-ը (2018թ. -12) ձերբակալվել է, 3-ը (2018թ. -4) ազատվել է ձերբակալումից: 54-ի (2018թ. -10) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 51 (2018թ. - 44) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 7 (2018թ. -10) անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան որոնք բավարարվել են, 6 (2018թ. -2) անձի նկատմամբ կիրառվել է գրավ: 11 (2018թ. -7) մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 3 մեղադրյալ կալանքից ազատվել է, որից 2-ը դատախազի, 1-ը՝ դատարանի կողմից: 14 (2018թ. -11) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման, 31-ինը (2018թ. -14)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 26 (2018թ. -17) անձ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 11 (2018թ. -2) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**իրական կամ ենթադրյալ ազդեցությունը շահադիտական նպատակով օգտագործելու (ՀՀ քր. օր 311<sup>2</sup>-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 (2018թ. -1) նյութ, որով հարուցվել է քրեական գործ (2018թ. -1): Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 2 (2018թ. -5) քրեական գործ, որից 1 (2018թ. -1) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման հիմքով, 1 (2018թ. -1) գործ միացվել է (2018թ. -3 գործի նախաքննություն մնացել է անավարտ):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված 2 (2018թ. -5), ինչպես նաև այլ հոդվածներով քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման է ենթարկվել ընդհանուրը 11 (2018թ. -1 որի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման հիմքով) անձ: Քրեական հետապնդման ենթարկված անձանցից 8-ին մեղադրանք է առաջադրվել, 1 անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման, 4-ինը՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 2 անձ, իսկ քրեական հետապնդման ենթարկված 4 անձի վերաբերյալ նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Կաշառք տալու (ՀՀ քր. օր 312-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 18 (2018թ. -47) նյութ, որից 14-ով (2018թ. - 39) հարուցվել է քրեական գործ, 4-ով (2018թ. - 4) քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացնող հիմքով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 42 (2018թ. -65) քրեական գործ, որից ավարտվել է 22 (2018թ. - 26) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում՝ 7 (2018թ. -5) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 1-ինը (2018թ. -5)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 14 (2018թ. -16) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 3 (2018թ. - 3) գործի վարույթ կասեցվել է, այդ թվում՝ 1-ը (2018թ. - 1)՝ անձը հայտնի չլինելու, 2-ը (2018թ. - 2)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքերով: 5 (2018թ. -6) գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 5 (2018թ. -10) գործ միացվել է, իսկ 7 (2018թ. -20) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 152 (2018թ. -137) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 152 (2018թ. -137) անձանցից 10-ը (2018թ. -20) ձերբակալվել է, որից 4-ը (2018թ. -10) ազատվել է ձերբակալումից: 117 անձի (2018թ. -79) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 89 (2018թ. -93) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 10 (2018թ. -13) անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 3-ը (2018թ. -2) մերժվել է, 7-ը (2018թ. -11)՝ բավարարվել, 5 (2018թ. -7) անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 2 (2018թ. -0) մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 27 (2018թ. -31) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 12-ինը (2018թ. -2)՝

արդարացման, 15-ինը (2018թ. -29)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 43 (2018թ. -60) անձ, որից 3-ը (2018թ. -7) գտնվել է կալանքի տակ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 82 (2018թ. -23) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ., նշված անձանցից 1-ը (2018թ. -4) գտնվել է կալանքի տակ:

**Պաշտոնատար անձ չհանդիսացող հանրային ծառայողին ապօրինի վարձատրություն տալը (ՀՀ քր. օր 312<sup>1</sup>-րդ հոդված)** վերաբերյալ հաշվետու ժամանակաշրջանում նախապատրաստվել է 2 (2018թ.- 14) նյութ, որից 1-ով (2018թ.- 11) հարուցվել է քրեական գործ, իսկ մյուսով (2018թ.- 0) քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացնող հիմքով: Վարույթում քննվել է 6 (2018թ.- 12) քրեական գործ, որից ավարտվել է 5 (2018թ.-4) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում՝ 5 (2018թ.- 2) գործով վարույթ կարճվել է, որից 4-ը (2018թ.-1)՝ արդարացման, 1-ը (2018թ.-1)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 1 (2018թ.-6) քրեական գործով նախաքննությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում քրեական գործերով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 93 (2018թ. -120) անձ: 81 (2018թ. -101) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 24 (2018թ. -16) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման, 47-ինը (2018թ. -47)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 2 (2018թ. -2) անձ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 13 (2018թ. -55) անձանց վերաբերյալ նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ. :

**Իրական կամ ենթադրյալ ազդեցությունն օգտագործելու համար ապօրինի վարձատրություն տալու (ՀՀ քր. օր 312.2-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործեր չեն քննվել:

Հաշվետու ժամանակահատվածում քննված քրեական գործերով նշված հոդվածով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 1 անձ, ում մեղադրանք է առաջադրվել և վերջինս դատի է տրվել, ընդ որում վերջինիս նկատմամբ որպես խափանման միջոց ընտրված է եղել կալանավորումը:

2018թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ հարուցվել է 1 քրեական գործ, որը միացվել է այլ քրեական գործի:

Նույն ժամանակաշրջանում նշված հոդվածով քրեական հետապնդման է ենթարկվել ընդհանուրը 3 անձ, որոնց վերաբերյալ նախաքննությունը փոխանցվել է 2019թ. :

**Կաշառքի միջնորդության (ՀՀ քր. օր 313-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 (2018թ.- 3) նյութ, որով (2018թ.-1) հարուցվել է քրեական գործ: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 2 (2018թ.-1) քրեական գործ, որից 1-ը միացվել է, 1-ի (2018թ.-1) նախաքննությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 16 (2018թ. -17) անձ:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 16 (2018թ. -17) անձանցից 11-ի (2018թ. -13) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 9 (2018թ. -4) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 3 անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է ոչ արդարացման հիմքով (2018թ. -1 անձի՝ արդարացման, 2-ինը՝ ոչ արդարացման): Դատի է տրվել 4 (2018թ. -5) անձ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 9 (2018թ. -9) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Պաշտոնական կեղծիքի (ՀՀ քր. օր 314-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 164 (2018թ. -143) նյութ, որից 114-ով (2018թ. -100) հարուցվել է քրեական գործ, 36-ով (2018թ. -31) քրեական գործի հարուցումը մերժվել է արդարացման, իսկ 12-ով (2018թ. -11)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 181 (2018թ. -139) քրեական գործ, որից ընդամենը ավարտվել է 87 (2018թ. -69) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում 46 (2018թ. -41) գործի վարույթ կարճվել է արդարացման, 26-ինը (2018թ. -10)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 15 (2018թ. -18) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 5 (2018թ. -7) գործի վարույթ կասեցվել է անձը հայտնի չլինելու հիմքով: 15 (2018թ. -8) գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 21 (2018թ. -19) գործ միացվել է, իսկ 53 (2018թ. -63) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման են ենթարկվել 71 (2018թ. -117) անձինք:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 71 (2018թ. -117) անձանցից 1-ը (2018թ. -8) ձերբակալվել է: 62 անձի (2018թ. -93) վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 64 (2018թ. -95) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 3 (2018թ. -5) անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 1-ը (2018թ. -0) մերժվել է, 2-ը (2018թ. -5) բավարարվել, 1-ի (2018թ. -5) նկատմամբ կիրառվել է գրավ: 27 (2018թ. -50) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 5-ինը (2018թ. -1)՝ արդարացման, 22-ինը (2018թ. -49)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 19 (2018թ. -32) անձ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 25 (2018թ. -29) անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Հայտարարագրերը բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողով դիտավորությամբ չներկայացնելու (ՀՀ քր. օր 314.2-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նախապատրաստվել է 6 նյութ, որից 3-ով հարուցվել է քրեական գործ, 3-ով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է, որից 2-ը՝ արդարացման, 1-ը՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Հաշվետու ժամանակահատվածում

նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 3 քրեական գործ, որոնցով վարույթը կարճվել է արդարացնող հիմքով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում քննված քրեական գործերով նշված հոդվածով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 2 անձ, որոնց մեղադրանք է առաջադրվել: Վերջիններիս նկատմամբ իրականացված քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման հիմքով:

**Հայտարարագրերում կեղծ տվյալ ներկայացնելու կամ հայտարարագրման ենթակա տվյալը թաքցնելու (ՀՀ քր. օր 314.3-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նախապատրաստվել է 2 նյութ, որից 1-ով հարուցվել է քրեական գործ, 1-ով՝ քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացման հիմքով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 1 քրեական գործ, որի վարույթը կարճվել է արդարացման հիմքով:

Նշված հոդվածով հաշվետու ժամանակահատվածում քրեական հետապնդման ենթարկված անձինք չեն եղել:

**Պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերի ինքնակամ զավթումը, ինչպես նաև շենքերի և շինությունների ինքնակամ կառուցումը կասեցնելու, կանխարգելելու ուղղությամբ օրենքով սահմանված կարգով միջոցներ չձեռնարկելու (ՀՀ քր. օր 315<sup>2</sup>-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 49 (2018թ.- 13) նյութ, որից 29-ով (2018թ.-7) հարուցվել է քրեական գործ, 20-ով (2018թ.- 6)՝ քրեական գործի հարուցումը մերժվել է, այդ թվում 19-ը (2018թ.- 6)՝ արդարացման, 1-ը (2018թ.- 0)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 36 (2018թ.- 10) քրեական գործ, որից ավարտվել է 11 (2018թ.- 4) քրեական գործի վարույթ, այդ թվում՝ 9 (2018թ.- 4) գործի վարույթ կարճվել է, որից՝ 8-ը (2018թ.- 3)՝ արդարացման, 1-ը (2018թ.- 1)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: 2 քրեական գործ (2018թ.- 0) մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 1 (2018թ.- 0) գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 8-ը (2018թ.- 3)՝ միացվել է, իսկ 16 (2018թ.-2) գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 9 (2018թ.- 0) անձ: 7 անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 1 անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման, 1-ինը՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 5 անձ: 2 անձի վերաբերյալ քննվող քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ անօրինական միգրացիայի կազմակերպման (ՀՀ քր. օր 329.1-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նախապատրաստվել է 4 նյութ, որից 1-ով հարուցվել է քրեական գործ, իսկ 3-ով՝



քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացման հիմքով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 1 քրեական գործ, որը միացվել է այլ քրեական գործի:

Քննված քրեական գործով քրեական հետապնդման է ենթարկվել 1 անձ, որի նկատմամբ որպես խափանման միջոց ընտրվել է կալանավորումը և վերջինիս վերաբերյալ քննվող քրեական գործի նախաքննությունը հաշվետու ժամանակահատվածում մնացել է անավարտ:

**Պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով արդարադատության իրականացմանը և քննությանը խոչընդոտելու (ՀՀ քր. օր 332-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 2 (2018թ.- 3) նյութ, որոնցով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացման հիմքով (2018թ.-3-ով հարուցվել է քրեական գործ): Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քրեական գործ չի քննվել (2018թ.- 3 քրեական գործերից 2-ը միացվել են 3-րդ գործին, որի նախաքննությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված քրեական գործով քրեական հետապնդման ենթարկված անձինք չեն եղել:

**Դատավորի, դատախազի, քննիչի կամ հետաքննության մարմնի կողմից ցուցմունք կամ բացատրություն կամ կամ կեղծ եզրակացություն տալուն կամ սխալ թարգմանություն կատարելուն հարկադրելու (ՀՀ քր. օր 341-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1 (2018թ.- 5) նյութ, որով հարուցվել է քրեական գործ (2018թ.- 5): Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 1 քրեական գործ (2018թ.-6), որը արդարացնող հիմքով կարճվել է (2018թ.- 5) :

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման ենթարկված անձինք չեն եղել:

**Պաշտոնատար անձի կողմից պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ դատավորների միջև համակարգչային ծրագրի միջոցով իրականացվող գործերի բաշխման գործընթացին ապօրինի միջամտելու (ՀՀ քր. օր 342.1-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նախապատրաստվել է 2 նյութ, որոնցով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացնող հիմքով:

**Ապօրինի ձերբակալելու կամ կալանավորելու (ՀՀ քր. օր 348-րդ հոդված)** վերաբերյալ 2019թ. ընթացքում նյութեր չեն նախապատրաստվել, քրեական գործեր չեն քննվել:

2018թ. ընթացքում նշված հանցագործության վերաբերյալ նախապատրաստվել է 3 նյութ, որոնցով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացման հիմքով:

**Ապացույցները կեղծելու (ՀՀ քր. օր 349-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 9 (2018թ.- 13) նյութ, որից 7-ով (2018թ.- 3) հարուցվել է քրեական գործ, 2-ով (2018թ.- 10) քրեական գործ հարուցելը մերժվել է: Հաշվետու ժամանակահատվածում վարույթում քննվել է 7 (2018թ.- 8) քրեական գործ, որից ընդամենը ավարտվել է 4-ը (2018թ.- 7), այդ թվում՝ 3 (2018թ.- 7) քրեական գործով վարույթ կարճվել է արդարացման հիմքով, 1 (2018թ.- 0) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 1 (2018թ.-1) գործ միացվել է, 2-ի նախաքննությունը 2019թ. ընթացքում մնացել է անավարտ:

Նշված հոդվածով քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդում է իրականացվել 1 (2018թ.-1) անձի նկատմամբ, որի վերաբերյալ քրեական գործը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան (2018թ.-1):

**Ակնհայտ անարդար դատավճիռ, վճիռ կամ դատական այլ ակտ կայացնելը (ՀՀ քր. օր 352-րդ հոդված)** վերաբերյալ նյութեր չեն նախապատրաստվել քրեական գործեր չեն քննվել:

2018թ. ընթացքում նախապատրաստվել է 2 նյութ, որոնցով քրեական գործի հարուցումը մերժվել է արդարացման հիմքով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հոդվածով քրեական հետապնդման ենթարկված անձինք չեն եղել:

**Պաշտոնատար անձի կողմից դատական ակտը դիտավորությամբ չկատարելը (ՀՀ քր. օր 353-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 27 (2018թ.- 22) նյութ, որից 11-ով (2018թ.- 11) հարուցվել է քրեական գործ, 16-ով (2018թ.-10) քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացման հիմքով (2018թ.- 1-ով՝ ոչ արդարացման հիմքով): Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 20 (2018թ.- 16) քրեական գործ, որից ավարտվել է 11 (2018թ.- 9) քրեական գործ, այդ թվում՝ 11-ը (2018թ.- 9) կարճվել է, որից 10-ը (2018թ.- 8)՝ արդարացման, 1-ը (2018թ.- 1)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: 3 քրեական գործ (2018թ.- 1) ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 1 գործ միացվել է, իսկ 5 գործի (2018թ.- 6) նախաքննությունը 2019թ. ընթացքում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման են ենթարկվել ընդհանուրը 3 (2018թ.-1) անձ: նշված անձանցից 1-ին մեղադրանք է առաջադրվել և վերջինս դատի է տրվել, իսկ 2 անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման հիմքով (2018թ.-1 անձի վերաբերյալ նախաքննությունը փոխանցվել է 2019թ.):

**Իշխանությունը չարաշահելու, իշխանազանցության կամ իշխանության անգործության (ՀՀ քր. օր 375-րդ հոդված)** վերաբերյալ նախապատրաստվել է 68 (2018թ.-87) նյութ, որից 65-ով (2018թ.-83) հարուցվել է քրեական գործ, 2-ով քրեական գործ հարուցելը մերժվել է (2018թ.- 4), այդ թվում՝ 1-ը (2018թ.- 2)՝

արդարացման, 1-ը (2018թ.- 2)՝ ոչ արդարացման հիմքով: Հաշվետու ժամանակահատվածում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննվել է 123 (2018թ.- 132) քրեական գործ, որից ընդամենն ավարտվել է 77 (2018թ.- 53) գործ, այդ թվում՝ 58-ով (2018թ.- 36) վարույթը կարճվել է, որից 42-ը (2018թ.- 28)՝ արդարացման, 16-ը (2018թ.- 8)՝ ոչ արդարացման հիմքերով, իսկ 19 (2018թ.- 17) գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան: 1 (2018թ.- 1) գործով վարույթը կասեցվել է անձը հայտնի չլինելու հիմքով, 4 (2018թ.- 13) գործ ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 10 (2018թ.-15) գործ միացվել է, իսկ 31 (2018թ.- 50) քրեական գործի նախաքննություն հաշվետու ժամանակաշրջանում մնացել է անավարտ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում նշված հանցագործության վերաբերյալ վարույթում քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման են ենթարկվել 61 (2018թ. -59) անձինք:

Քրեական հետապնդման ենթարկված 54 (2018թ. -41) անձի վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 46 (2018թ. -24) անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 1 (2018թ. -0) մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 29 (2018թ. -16) անձի նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 10-ինը (2018թ. -8)՝ արդարացման, 19-ինը (2018թ. -8)՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Դատի է տրվել 19 (2018թ. -35) անձ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 13 (2018թ. -14) անձանց վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

### **Ամփոփելով նախապատրաստված նյութերի և քննված քրեական գործերի ընդհանուր ցուցանիշները հարկ է արձանագրել, որ.**

2019թ. հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀՀ իրավասու մարմինների վարույթում կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ նախապատրաստվել է **95-ով կամ 4.7%-ով ավել** նյութ, քան 2018թ. ընթացքում (2019թ.-2083 նյութ-2018թ.-1988 նյութ): Սակայն նշվածին հակառակ՝ **70-ով կամ 4.7%-ով նվազել է** հարուցված քրեական գործերի թիվը (2019թ.-1399 գործ-2018թ.-1469 գործ):

2019թ. ընթացքում վարույթում քննվել է **553-ով կամ 26.6%-ով ավել** քրեական գործ քան 2018թ. ընթացքում (2019թ.-2625 գործ-2018թ.-2072 գործ):

Դրական ցուցանիշներ են արձանագրվել ընդհանուր ավարտված գործերի թվաքանակում: Այսպես. 2019թ. ընթացքում վարույթում քննված քրեական գործերից ավարտվել է **257-ով կամ 34.3%-ով ավել** քրեական գործի վարույթ, քան՝ 2018թ.-ին (2019թ.-1006 գործ-2018թ.-749 գործ): **104-ով կամ 22.03%-ով աճել է** արդարացման հիմքով վարույթը կարճված գործերի քանակը (2019թ.-576 գործ-2018թ.-472 գործ): **64-ով կամ 50.7%-ով ավել** քրեական գործով վարույթ է կարճվել ոչ արդարացման հիմքով, քան 2018թ. ընթացքում (2019թ.-190 գործ-2018թ.-126 գործ): Կտրուկ աճ է արձանագրվել նաև մեղադրական եզրակացությամբ դատարան ուղարկված

գործերի ցուցանիշներում: Մասնավորապես՝ 2019թ. ընթացքում **89-ով կամ 58.9%-ով ավել** քրեական գործ է մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել դատարան քան 2018թ.-ին (2019թ.-240 գործ-2018թ.-151 գործ):

**38-ով կամ 59.3%-ով ավել** (2019թ.-102 գործ-2018թ.-64 գործ) քրեական գործի վարույթ է կասեցվել անձը հայտնի չլինելու հիմքով, **8-ով կամ 34.7%-ով ավել** (2019թ.-31 գործ-2018թ.-23 գործ)՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու և **4-ով ավել** (2019թ.-5 գործ-2018թ.-1 գործ)՝ այլ հիմքերով:

Թեև զգալի աճ է արձանագրվել 2019թ. ընթացքում վարույթը չավարտված գործերի ցուցանիշներում՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում վարույթը չավարտված և հաջորդ տարի փոխանցված գործերի քանակը **աճել է 141-ով կամ 20.7%-ով** (2019թ.-819 գործ-2018թ.-678 գործ), սակայն նկատի ունենալով, այն, որ նույն ժամանակահատվածում նախաքննական մարմինների վարույթում ընդհանուրը **553-ով կամ 26.6%-ով ավել** (2019թ.-2625 գործ-2018թ.-2072 գործ) քրեական գործ է քննվել, քան 2018թ. ընթացքում, ուստի կարելի է արձանագրել, որ նման պայմաններում վարույթը չավարտված գործերի քանակում արձանագրված աճը բացասական չէ, քանի որ ինչպես քննված գործերի քանակն է զգալի ավել եղել, այնպես էլ ոչ արդարացման հիմքով կարճված և մեղադրական եզրակացությամբ դատարան ուղարկված գործերի քանակը, ինչը խոսում է այն մասին, որ 2019թ. ընթացքում ընդհանուր առմամբ կատարվել է առավել արդյունավետ և նպատակային քննություն:

**Ամփոփելով քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման ենթարկված անձանց ընդհանուր ցուցանիշները հարկ է արձանագրել, որ.**

2019թ. ընթացքում ՀՀ նախաքննական մարմինների վարույթում քննված կոռուպցիոն բնույթի քրեական գործերով **302-ով կամ 31.4%-ով ավել** անձ է ենթարկվել քրեական հետապնդման, քան 2018թ. ընթացքում (2019թ.-1262 անձ-2018թ.-960 անձ):

Քրեական հետապնդման ենթարկված անձանց ցուցանիշներում **18-ով կամ 15.9%-ով նվազել է** (2019թ.-95 անձ-2018թ.-113 անձ) ձերբակալվածների թիվը, ինչը դրական ցուցանիշ է, քանի որ զուգահեռ 28-ով **կամ 40.5%-ով նվազել է** (2019թ.-41 անձ-2018թ.-69 անձ) նաև ձերբակալումից ազատված անձանց թիվը, ինչը վկայում է այն մասին, որ 2019թ. զգալի նվազել է անհիմն ձերբակալումների և ձերբակալումից ազատման դեպքերը:

Դրական աճ է արձանագրվել մեղադրանք առաջադրված անձանց թվում, մասնավորապես՝ 2019թ. ընթացքում **262-ով կամ 35.1%-ով ավել** (2019թ.-1018 անձ-2018թ.-746 անձ) անձի է մեղադրանք առաջադրվել քան 2018թ.ին:

Համեմատական աճ է արձանագրվել մեղադրյալների նկատմամբ կալանավորման վերաբերյալ դատարան ներկայացված միջնորդությունների թվում, այն է՝ 2019թ.-ին **8-ով կամ 8.8%-ով ավել** (2019թ.-98 անձ-2018թ.-90 անձ) անձի վերաբերյալ է նման միջնորդություն ներկայացվել դատարաններ, քան 2018թ.-ին,

սակայն մեղադրյալների ընդհանուր թվաքանակում կալանքի ներկայացվածների տեսակարար կշիռը էական նվազում է արձանագրել: Այսպես՝ 2019 թվականին 1018 մեղադրյալներից 98-ի կամ 9,6%-ի նկատմամբ է կալանավորման միջնորդություն ներկայացվել, մինչդեռ 1018 թվականին՝ 746 մեղադրյալներից 90-ի կամ 12%-ի:

2019թ. ընթացքում դատարան ներկայացված միջնորդություններից **7-ով կամ 116.6%-ով ավել** անձանց (2019թ.-13 անձ-2018թ.-6 անձ) վերաբերյալ մերժվել և **1-ով կամ 1.19%-ով ավել** անձանց (2019թ.-85 անձ-2018թ.-84 անձ) վերաբերյալ բավարարվել են, ինչպես նաև **13-ով կամ 39.3%-ով ավել** անձանց (2019թ.-46 անձ-2018թ.-33 անձ) նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ:

Դրական ցուցանիշ է արձանագրվել կալանքից ազատված անձանց թվաքանակում: Մասնավորապես 2019 թվականի ընթացքում **22-ով կամ 66.6%-ով պակաս** մեղադրյալ է (2019թ.-9 անձ-2018թ.-31 անձ) կալանքից ազատվել: Նշված ցուցանիշները վկայում են այն մասին, որ դատարանների կողմից բավարարված միջնորդությունները եղել են հիմնավոր ու պատճառաբանված, ինչի արդյունքում անգամ նախաքննության հետագա փուլերում անձինք կալանքից չեն ազատվել:

2019 թվականի ընթացքում **79-ով կամ 26.6%-ով ավել** անձի (2019թ.-375 անձ-2018թ.-296 անձ) նկատմամբ իրականացվող քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից **48-ով կամ 78.6%-ով ավել** (2019թ.-109 անձ-2018թ.-61 անձ)՝ արդարացման, **31-ով կամ 13.1%-ով ավել** (2019թ.-266 անձ-2018թ.-235 անձ)՝ ոչ արդարացման հիմքով:

Կտրուկ դրական աճ է արձանագրվել դատի տրված անձանց ցուցանիշում, մասնավորապես՝ 2019 թվականի ընթացքում **100-ով կամ 34.7%-ով ավել անձ** է (2019թ.-388 անձ-2018թ.-288 անձ) դատի տրվել:

114-ով **կամ 29.5%-ով ավել** (2019թ.-500 անձ-2018թ.-386 անձ) քրեական հետապնդման ենթարկված անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը 2019 թվականի ընթացքում մնացել է անավարտ: Նման աճը ինքնին չի կարող դիտվել բացասական, քանի որ այն պայմանավորված է ինչպես վարույթում քննված գործերի կտրուկ աճով (2019թ.-2625 գործ-2018թ.-2072 գործ), այնպես էլ քրեական հետապնդման ենթարկված անձանց թվի աճով (2019թ.-1262 անձ-2018թ.-960 անձ):

Համեմատելով և վերլուծելով կոռուպցիոն բնույթի առավել տարածված և ուշադրության արժանի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 167-րդ, 178-րդ, 179-րդ, 190-րդ, 200-րդ, 214-րդ, 308-րդ, 310-րդ, 310.1-րդ, 311-րդ, 311<sup>1</sup>-րդ 312-րդ, 312<sup>1</sup>-րդ, 313-րդ, 314-րդ և 315<sup>2</sup>-րդ հոդվածներով նախատեսված հանցագործությունների վերաբերյալ վարույթում քննված և դատարան ուղարկված գործերի և դրանցով դատի տրված անձանց ցուցանիշները, պարզ է դառնում, որ.

2019թ. ընթացքում **պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով ծնողներից կամ այն անձանցից, որոնց վրա դրված է երեխայի դաստիարակության և խնամքի պարտականությունը երեխային ապօրինի բաժանելու կամ երեխային փոխելու**

**(ՀՀ քր. օր 167-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **3 քրեական գործ** և **քրեական հետապնդման է ենթարկվել 6 անձ**, այն դեպքում, երբ նախորդ տարի այդ փաստերով գործեր և քրեական հետապնդման ենթարկված անձինք չեն եղել:

Նույն ժամանակահատվածում **պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ կատարված խարդախությունների (ՀՀ քր. օր 178-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **30-ով կամ 14.5%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-206 գործ, 2019թ.-236 գործ), **15-ով կամ 300%-ով ավել քրեական գործ է ուղարկվել դատարան քան 2018թ.-ին** (2018թ.-5 գործ, 2019թ.-20 գործ) և **դատի է տրվել 29-ով կամ 223%-ով ավել անձ** (2018թ.-13 անձ, 2019թ.-42 անձ):

**Պաշտոնեական դիրքի օգտագործմամբ կատարված յուրացման կամ վատնման (ՀՀ քր. օր 179-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **261-ով կամ 53.5%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-487 գործ, 2019թ.-748 գործ), **47-ով կամ 114.6%-ով ավել քրեական գործ է ուղարկվել դատարան քան 2018թ.-ին** (2018թ.-41 գործ, 2019թ.-88 գործ) և **դատի է տրվել 64-ով կամ 120.7%-ով ավել անձ** (2018թ.-53 անձ, 2019թ.-117 անձ):

**Փողերի լվացման (ՀՀ քր. օր 190-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **3-ով կամ 25%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-12 գործ, 2019թ.-15 գործ), նույնքան՝ **1-ական քրեական գործ է ուղարկվել դատարան** (2018թ.-1 գործ, 2019թ.-1 գործ), բայց **դատի է տրվել 2-ով կամ 200%-ով ավել անձ** (2018թ.-1 անձ, 2019թ.-3 անձ):

**Առևտրային կաշառքի (ՀՀ քր. օր 200-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **4-ով կամ 17.3%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-23 գործ, 2019թ.-27 գործ), սակայն **2-ով կամ 100%-ով պակաս քրեական գործ է ուղարկվել դատարան քան 2018թ.-ին** (2018թ.-2 գործ, 2019թ.-0 գործ) և **դատի է տրվել 3-ով կամ 100%-ով պակաս անձ** (2018թ.-3 անձ, 2019թ.-0 անձ):

**Առևտրային կամ այլ կազմակերպությունների ծառայողների կողմից լիազորությունները չարաշահելու (ՀՀ քր. օր 214-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **51-ով կամ 52%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-98 գործ, 2019թ.-149 գործ), նույնքան՝ **2-ական քրեական գործ է ուղարկվել դատարան** (2018թ.-2 գործ, 2019թ.-2 գործ) և **դատի է տրվել 2-ական անձ** (2018թ.-2 անձ, 2019թ.-2 անձ):

**Պաշտոնեական լիազորությունները չարաշահելու (ՀՀ քր. օր 308-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **185-ով կամ 59.4%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-311 գործ, 2019թ.-496 գործ), նույնքան՝ **16-ական քրեական գործ է ուղարկվել դատարան** (2018թ.-16 գործ, 2019թ.-16 գործ), բայց **դատի է տրվել 17-ով կամ 60.7%-ով ավել անձ** (2018թ.-28 անձ, 2019թ.-45 անձ):

**Ապօրինի հարստանալու (ՀՀ քր. օր 310.1-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **4-ով կամ 100%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-0 գործ, 2019թ.-4 գործ) և **քրեական հետապնդման է ենթարկվել 6 անձ**, նրանցից 1-ի

նկատմամբ քրեական հետապնդումը դադարեցվել է արդարացման հիմքով, իսկ մնացած 5-ի վերաբերյալ քրեական գործերով նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ.:

**Կաշառք ստանալու (ՀՀ քր. օր 311-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **63-ով կամ 32.6%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-193 գործ, 2019թ.-256 գործ), **17-ով կամ 85%-ով ավել քրեական գործ է ուղարկվել դատարան քան 2018թ.-ին** (2018թ.-20 գործ, 2019թ.-37 գործ) և **դատի է տրվել 9-ով կամ 20.9%-ով ավել անձ** (2018թ.-43 անձ, 2019թ.-52 անձ):

**Պաշտոնատար անձ չհանդիսացող հանրային ծառայողի կողմից ապօրինի վարձատրություն ստանալու (ՀՀ քր. օր 311<sup>1</sup>-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **107-ով կամ 66.8%-ով պակաս քրեական գործ** (2018թ.-160 գործ, 2019թ.-53 գործ), սակայն **13-ով կամ 325%-ով ավել քրեական գործ է ուղարկվել դատարան քան 2018թ.-ին** (2018թ.-4 գործ, 2019թ.-17 գործ) և **դատի է տրվել 9-ով կամ 52.9%-ով ավել անձ** (2018թ.-17 անձ, 2019թ.-26 անձ):

**Կաշառք տալու (ՀՀ քր. օր 312-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **23-ով կամ 54.7%-ով պակաս քրեական գործ** (2018թ.-42 գործ, 2019թ.-65 գործ), **2-ով կամ 12.5%-ով պակաս քրեական գործ է ուղարկվել դատարան քան 2018թ.-ին** (2018թ.-16 գործ, 2019թ.-14 գործ) և **դատի է տրվել 17-ով կամ 28.3%-ով պակաս անձ** (2018թ.-60 անձ, 2019թ.-43 անձ):

**Պաշտոնատար անձ չհանդիսացող հանրային ծառայողին ապօրինի վարձատրություն տալը (ՀՀ քր. օր 312<sup>1</sup>-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **6-ով կամ 50%-ով պակաս քրեական գործ** (2018թ.-12 գործ, 2019թ.-6 գործ), ինչպես 2018թ., այնպես էլ 2019թ. **քրեական գործեր դատարան չեն ուղարկվել**, սակայն այլ հոդվածներով քննվող քրեական գործերով և 2018թ. և 2019թ. **դատի է տրվել 2-ական անձ** (2018թ.-2 անձ, 2019թ.-2 անձ):

**Կաշառքի միջնորդության (ՀՀ քր. օր 313-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **1-ով կամ 100%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-1 գործ, 2019թ.-2 գործ), ինչպես 2018թ., այնպես էլ 2019թ. **քրեական գործեր դատարան չեն ուղարկվել**, սակայն այլ հոդվածներով քննվող քրեական գործերով 2019թ. **դատի է տրվել 1-ով կամ 20%-ով պակաս անձ** (2018թ.-5 անձ, 2019թ.-4 անձ):

**Պաշտոնեական կեղծիքի (ՀՀ քր. օր 314-րդ հոդված)** վերաբերյալ վարույթում քննվել է **42-ով կամ 30.2%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-139 գործ, 2019թ.-181 գործ), **3-ով կամ 16.6%-ով պակաս քրեական գործ է ուղարկվել դատարան քան 2018թ.-ին** (2018թ.-18 գործ, 2019թ.-15 գործ) և **դատի է տրվել 13-ով կամ 40.6%-ով պակաս անձ** (2018թ.-32 անձ, 2019թ.-19 անձ):

**Պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողամասերի ինքնակամ զավթումը, ինչպես նաև շենքերի և շինությունների ինքնակամ կառուցումը կասեցնելու, կանխարգելելու ուղղությամբ օրենքով սահմանված կարգով միջոցներ չձեռնարկելու (ՀՀ քր. օր 315<sup>2</sup>-րդ հոդված)** վերաբերյալ

վարույթում քննվել է **26-ով կամ 260%-ով ավել քրեական գործ** (2018թ.-10 գործ, 2019թ.-36 գործ), **2-ով կամ 100%-ով ավել քրեական գործ է ուղարկվել դատարան քան 2018թ.-ին** (2018թ.-0 գործ, 2019թ.-2 գործ) և **դատի է տրվել 5-ով կամ 100%-ով ավել անձ** (2018թ.-0 անձ, 2019թ.-5 անձ):

Ամփոփելով վերը նշված հանցագործությունների վերաբերյալ արձանագրված ցուցանիշները՝ հարկ է փաստել, որ գրեթե բոլոր հանցատեսակներով կտրուկ աճ է արձանագրվել թե վարույթում քննված, թե դատարան ուղարկված գործերի քանակում, ինչը վկայում է 2019 թվականի ընթացքում քննչական մարմինների կողմից կատարված առավել արդյունավետ, մեծածավալ աշխատանքի, ինչպես նաև քրեական հետապնդման մարմինների և հասարակության հետ արդյունավետ համագործակցության մասին:

Չնայած այն հանգամանքին, որ որոշ հանցատեսակներով դիտվել է որոշակի նվազում, մասնավորապես դատարան ուղարկված գործերի քանակի և դատի տրված անձանց ցուցանիշներում, բայց նշված հանգամանքը պայմանավորված է 2018 թվականին ընդունված համաներման մասին ակտով, ինչպես նաև իրավապահ համակարգի որդեգրած այն քաղաքականությամբ, որ ոչ մեծ կամ միջին ծանրության կոռուպցիոն գործերով պետությանը պատճառված վնասը վերականգնելու, ինչպես նաև օրենքի պահանջների լիարժեք առկայության դեպքում կիրառվում է լայն խրախուսական գործիքակազմ և գործուն զղջալու ու այլ ոչ արդարացնող հիմքերով կայացվում են բազմաթիվ որոշումներ քրեական գործի վարույթը կարճելու մասին: Նշված նվազման հետ մեկտեղ կրկին անգամ փաստում ենք, որ գրեթե բոլոր հանցատեսակներում, մասնավորապես ավելի ծանր հանցագործությունների մասով արձանագրվել բացահայտումների կտրուկ աճ:

**2019թ. ընթացքում կոռուպցիոն բնույթի թվով 100 նախապատրաստված և ավարտված նյութերով ու քննված և ավարտված քրեական գործերով հանցագործությամբ պատճառված գույքային վնասը** կազմել է 2.011.559.889 (2018թ. - 4.629.549.320) ՀՀ դրամ: Պատճառված ընդհանուր վնասից վերականգնվել է 1.003.689.227 (2018թ. - 3.938.873.757) ՀՀ դրամը:

Սա պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ 2018 թվականից սկսած հանրային ակտիվ նախաձեռնողականության, համագործակցության արդյունքում տեղի ունեցած լայնածավալ բացահայտումներով հարուցված հատկապես ծանր և առանձնապես ծանր հանցագործություններով վարույթները դեռևս չեն ավարտվել: Առանձին դեպքերում նաև քննության ձգձգումներին հանգեցնող օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ գործոններից զատ՝ դատախազության կողմից խնդիր է դրվել նաև կոռուպցիոն գործերով ենթադրյալ հանցանք կատարած անձանց առերևույթ ապօրինի ծագում ունեցող գույքը (այդ թվում նաև ՀՀ-ից դուրս գտնվող) բացահայտելու, դրանց իրական պատկանելությունը ստուգելու ուղղությամբ լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի նախաքննություն կատարելու, ինչպես նաև նշված գույքերը պետությանը վերադարձնելու կամ պատճառված վնասները



վերականգնելու ուղղությամբ ձեռնարկելու ՀՀ քրեական դատավարության օրենսդրությամբ նախատեսված ողջ գործիքակազմը:

Այդուհանդերձ, նշված ժամանակահատվածում քննված քրեական գործերով, որոնց ճնշող մեծամասնությունը՝ կոռուպցիոն բնույթի գործերն են, հանցագործությամբ պետությանը կամ համայնքներին պատճառված վնասը նախնական հաշվարկով (նկատի ունենալով, որ քննության ընթացքում գտնվող գործերով կարող է փոփոխվել) կազմել է շուրջ 105.7մլրդ ՀՀ դրամ՝ 2018թ. արձանագրված շուրջ 85 մլրդ ՀՀ դրամի դիմաց: Վերականգնվել է 12.4 մլրդ ՀՀ դրամի վնաս:

2019թ. քննված քրեական գործերով պետությանը, համայնքներին պատճառված նյութական վնասների վերականգնման նպատակով 10.2մլրդ դրամի չափով արգելանք է դրվել մեղադրյալների կամ ամբաստանյալների հաշիվների, շարժական կամ անշարժ գույքի վրա, ինչը 2018թ. (մոտ 7մլրդ) համեմատ ավելի է 45.7%-ով:

Հատկանշական է, որ 2018-2019թթ քննված քրեական գործերի շրջանակներում բացահայտված՝ պետությանը կամ համայնքներին պատճառված ընդհանուր վնասի չափը՝ 190.7մլրդ դրամ, ավելի քան 5.2 անգամ գերազանում է 2009-2017թթ. հայտնաբերված վնասի չափը միասն վերցրած, որը կազմում է 36.5մլրդ դրամ: Իսկ վերականգնված վնասը՝ 40.2մլրդ դրամ, նախորդող 9 տարիների ընդհանուր արդյունքը գերազանցում է 19մլրդ դրամով կամ շուրջ 90%-ով:

**2019թ. ընթացքում ՀՀ իրավասու մարմինների վարույթում 1982 (2018թ. - 1545) նախապատրաստված նյութերի և քննված քրեական գործերի համար առիթ են հանդիսացել՝ 915 դեպքում (2018թ. -988)՝ ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց հաղորդումները, 47 դեպքում (2018թ. -25)՝ ՁԼՄ-ների հաղորդումները և 1020 դեպքում (2018թ. -532)՝ հետաքննության մարմնի, քննիչի, դատախազի, դատավորի կողմից իրենց լիազորությունները իրականացնելիս հանցագործությունների մասին տվյալների, հանցագործության նյութական հետքերի և հետևանքների հայտնաբերումը:**

**2019թ. ընթացքում քննված կոռուպցիոն բնույթի քրեական գործերով քրեական հետապնդման ենթարկված անձանցից 530-ը (2018թ. -470) հանդիսացել են պաշտոնատար անձինք և հանրային ծառայողներ:**

Նշված պաշտոնատար անձինք և հանրային ծառայողներն ըստ գործունեության ոլորտների և պաշտոնների դասակարգվում են.

1. ՀՀ պաշտոնաթող նախագահ - 2 (2018թ. -0) անձ,
2. ՀՀ նախագահի աշխատակազմի նախկին ղեկավար - 1 (2018թ. -0) անձ,
3. Ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր - 2 (2018թ. -0) անձ,
4. Դատախազ - 1, նախկին գլխավոր դատախազ - 1 (2018թ. -0) անձ,
5. Ոստիկանության աշխատակիցներ՝ 27 (2018թ. -17) անձ, այդ թվում՝

- ա) ՀՀ ոստիկանության նախկին պետ և տեղակալ – 3 անձ,
- բ) բաժնի պետ և տեղակալ – 2 անձ,
- գ) դասակի և ջոկի հրամանատարներ – 5 անձ,
- դ) անձնագրային ծառայության պետ – 1 անձ,
- ե) ՔՀԲ օպերլիազոր – 2 անձ,
- զ) ՀՈԲ տեսուչ (ավագ տեսուչ) – 2 անձ,
- է) ՃՈ բաժանմունքի պետ և տեսուչներ (ավագ տեսուչ) – 4 անձ,
- ը) հերթապահ մասի պետ – 1 անձ,
- թ) ոստիկան – 7 անձ,

6. ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ՍԱՊԾ աշխատակիցներ - 9 (2018թ. -0) անձ, այդ թվում՝

- ա) ՍԱՊԾ տեսչության պետ – 1 անձ,
- բ) ՍԱՊԾ տարածքային պետ – 2 անձ,
- գ) ՍԱՊԾ տարածքային գլխավոր մասնագետներ – 6 անձ,

7. ՀՀ ՊԵԿ պաշտոնատար անձինք - 10 (2018թ. -12) անձ, այդ թվում՝

- ա) ՊԵԿ նախկին նախագահ – 1 անձ,
- բ) ՊԵԿ ներքին անվտանգության վարչության նախկին պետ – 1 անձ,
- գ) ՊԵԿ փոքր հարկ վճարողների ՀՏ-վարչության բաժնի պետի տեղակալ և գլխավոր տեսուչներ – 3 անձ,
- դ) հարկային տեսուչ – 1 անձ,
- ե) մաքսակետի պետի տեղակալ – 1 անձ,
- զ) մաքսային տեսուչ – 3 անձ,

8. Նախկին մարզպետ – 1 անձ,

9. ՀՀ քննչական կոմիտեի աշխատակիցներ – 8 (2018թ. -9) անձ, այդ թվում՝

- ա) մարզային քննչական վարչության բաժնի պետ – 1 անձ,
- բ) քննիչներ – 7 անձ,

10. ՀՀ առողջապահության նախարարության աշխատակիցներ – 2 (2018թ. -0) անձ, այդ թվում՝

- ա) նախարարի տեղակալ – 1 անձ,
- բ) <<Հակատուբերկույրզային դիսպանսեր>> ՓԲԸ տնօրեն – 1 անձ,

11. ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ – 1 (2018թ. -0) անձ,

12. ՀՀ ՊՆ աշխատակիցներ - 4 (2018թ. -0) անձ, այդ թվում՝

- ա) Ռ-Ո պետ – 1 անձ,
- բ) զորամասի հրամանատար և տեղակալ – 2 անձ,
- գ) զինկոմիսարիատի աշխատակից – 1 անձ,

13. ԱԱԾ աշխատակիցներ - 3 (2018թ. -4) անձ, այդ թվում՝

- ա) բաժնի պետ – 1 անձ,
- բ) օպերլիազոր – 1 անձ,
- գ) աշխատակից – 1 անձ,

14. ՀՀ ԱՆ ՔԿՎ աշխատակիցներ - 10 (2018թ. -15) անձ, այդ թվում՝  
 ա) ՔԿՀ պետ - 2 անձ,  
 բ) ՔԿՀ բաժանմունքի պետ - 1 անձ,  
 գ) ՔԿՀ բուժակ - 1 անձ,  
 դ) ՔԿԾ բաժնի պետի տեղակալ - 1 անձ,  
 ե) կադրերի խմբի ղեկավար և մասնագետներ - 6 անձ,
15. ՀՀ ՊՎԾ աշխատակիցներ - 3 (2018թ. -0) անձ, այդ թվում՝  
 ա) ՊՎԾ պետ - 1 անձ,  
 բ) ՊՎԾ վարչության պետ և գլխավոր մասնագետ - 2 անձ,
16. ՀՀ ԱԻՆ վարչության պետի տեղակալ - 1 (2018թ. -0) անձ,
17. Մարզպետարանի վարչության պետ - 1 (2018թ. -0) անձ,
18. ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության տարածքային բաժնի տեսուչ - 1 (2018թ. -0) անձ,
19. ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչության տարածքային բաժնի տեսուչ - 2 անձ,
20. <<<< ԱԷԿ >> ՓԲԸ տնօրեն, գլխավոր ինժեներ, բաժնի պետ - 3 անձ,

#### **Առողջապահության ոլորտ-36 (2018թ. -14) անձ**

- Փոխնախարար-1  
 Պոլիկլինիկայի տնօրեն-3  
 Պոլիկլինիկայի նախկին տնօրեն-1  
 Բժշկական կենտրոնի տնօրեն-6  
 Բժշկական կենտրոնի նախկին տնօրեն-3  
 Բժշկական կենտրոնի տնօրենի տեղակալ-5  
 Ամբուլատորիայի տնօրեն-1  
 ՊՈԱԿ տնօրեններ-10  
 ՀՀ ԱՆ տուբերկուլյոզի դեմ պայքարի ազգային կենտրոնի տնօրեն-1  
 «Գյումրու պաթոլոգիանատոմիական լաբորատորիա» ՓԲԸ տնօրեն-1  
 Ամբուլատորիայի տնօրեն-1  
 ԲԿ բաժանմունքի վարիչի տեղակալ-1  
 Պոլիկլինիկայի հաշվապահ-2

#### **Կրթության ոլորտ-95 (2018թ. -35) անձ**

- Ինստիտուտի ռեկտոր-1  
 Ինստիտուտի պրոռեկտոր-1  
 Մարզպետարանի կրթության վարչության նախկին պետ-1  
 Քաղաքապետարանի աշխատակազմի վարչության պետ-1  
 Դպրոցի տնօրեններ-62  
 Դպրոցի նախկին տնօրեն-1

Դպրոցի փոխտնօրեն-2  
Հատուկ դպրոցի տնօրեն-2  
Հատուկ դպրոցի տնօրենի ուսումնական գծով տեղակալ-1  
Մշակույթի տան տնօրեն-1  
Համալսարանի պրոռեկտոր-1  
Կոնսերվատորիայի Գյումրու մասնաճյուղի տնօրեն-1  
Քոլեջի տնօրեններ-2  
Մանկապարտեզի տնօրեններ-6  
Երաժշտական դպրոցի տնօրեններ-2  
Ուսումնարանի տնօրեններ-2  
Ուսումնարանի նախկին տնօրեն-1  
Մարզադպրոցի տնօրեններ-5  
Մարզամշակութային կենտրոնի տնօրեն-1  
Պատանեկության և ստեղծագործական կենտրոնի տնօրեն-1

**Սոցիալական ապահովության-63 (2018թ. -56) անձ**

Սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալության պետ-3  
Տարածքային բաժնի պետ-2  
Տարածքային բաժնի նախկին պետ-2  
Տարածքային սոց. ծառայության մասնագետ-49  
ԲՍՓ հանձնաժողովի նախագահ-1  
Գլխավոր հաշվապահ-2  
Մոնիթորինգի վարչության պետ-1  
Ամփոփ վերլուծությունների և մոնիթորինգի վարչության պետ-1  
Վարչության պետ-2

**Էներգետիկայի և բնական պաշարների ոլորտ-57 (2018թ. -6) անձ**

Պետական գույքի կառավարման վարչության պետի տեղակալ-1  
Անտառտնտեսության պետ-26  
Անտառապետ-5  
Անտառապահներ-23  
Գլխավոր հաշվապահ-1  
Սևան ազգային պարկի նախկին տնօրեն-1

**Տեղական ինքնակառավարման ոլորտ-113 (2018թ. -73) անձ**

Վարչական շրջանի ղեկավար-3  
Վարչական շրջանի ղեկավարի տեղակալ-2  
Համայնքապետարանի հաշվապահ-3  
Համայնքի ղեկավարի աշխատակազմի գլխավոր քարտուղար-1

Քաղաքապետ-1  
Համայնքի ղեկավար-74  
Համայնքի նախկին ղեկավար-20  
Համայնքի ղեկավարի տեղակալ-1  
Համայնքի ֆինանսական բաժնի պետ-1  
Համայնքի կոմունալ բաժնի պետ-2  
Քաղաքապետարանի բաժնի առաջատար մասնագետ-3  
Գլխավոր մասնագետ-1  
Բաժնի պետ-1

**Զինված ուժեր - 164 (2018թ. -131) անձ**

Զորամասի հրամանատար-11  
Զորամասի նախկին հրամանատար-2  
Հրամանատարի տեղակալ-17  
Դասակի հրամանատար-9  
Զոկի հրամանատար-3  
Դիվիզիոնի հրամանատար-4  
Վաշտի հրամանատար-14  
Մարտկոցի հրամանատար-4  
Ծառայության պետ-26  
Գումարտակի շտաբի պետ-1  
Զորամասի հրետանու շտաբի պետ-1  
Գումարտակի հրամանատար-5  
Սպառազինության գծով տեղակալ-1  
Զորամասի շտաբի պետի տեղակալ-2  
ՎՔՆ ծառայության պետ-1  
Կոմունալ շահագործման և զորքերի բնակավորման վարչության պետի տեղակալ-2  
Կոմունալ շահագործման և զորքերի բնակավորման բաժնի նախկին պետ-2  
Ռազմաբժշկական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ-1  
Կադրերի բաժնի պետ-3  
Բաժնի հերթապահ-2  
Պահեստի պետ-6  
Նախկին զինկոմիսար-2  
Զինկոմիսար-2  
Զինկոմիսարի տեղակալ-1  
Բժիշկ-5  
Վիրաբուժական կլինիկայի ղեկավար-1  
Ավտոմոբիլային ծառայության պետ-3

Գաղտնի մասի պետ-1  
Էսկադրիլիայի հրամանատարի տեղակալ-1  
Զորամասի ուսումնական կենտրոնի պետ-1  
Զորահավաքային բաժանմունքի պետ-3  
Զորակոչի բաժանմունքի տեսուչ-1  
Հսկողության պետ-1  
Տեխնիկական մասի պետ-3  
Տեխնիկական մասի տեխնիկ-1  
Համալրման բաժանմունքի տեսուչ-1  
ՌՌ ՌՌԲ պետ-2  
ՀՕՊ զորքերի վարչության նախկին պետ-1  
ՊՆ տեղակալ-ՆՏԱԴ պետ-1  
ԶԿ զորահավաքային բաժնի պահեստազորի սպայական կազմի հաշվարկման բաժնի պետ-1  
ՊԲ ֆին բաժնի գանձապահ-1  
Հրետանային դասակի ավագ սպա-1  
Նյութատեխնիկական սպառազինության գծով տեղակալ-1  
ՌՌ սպա-1  
Պարենային ծառայության պետ-1  
Դիվիզիոնի ավագ-1  
Հրետանու պետ—1  
ՌՌ բաժնի քրեական հետախուզության բաժնի պետ-1  
Անցագրային բաժնի պետ-1  
Զորամասի 1-ին կենտրոնի պետ-1  
Զորամասի սպա-3  
ՊՆ ուսումնական վաշտի պետի տեղակալ-1,  
ՊՆ ինժեներական ծառայության պետ-1

### **Այլ ոլորտ-75 (2018թ. -91) անձ**

Կադաստրի պետական կոմիտեի աշխատակազմի սպասարկման գրասենյակի

մասնագետ-4  
ՀՀ ԱՆ գլոբալ հիմնադրամի ծրագրեր համակարգող խմբի ղեկավար-1  
Գրադարանի տնօրեն-1  
Անտառապետ-2  
Անտառապահ-2  
ՀՈԱԿ տնօրեններ-6  
ՍՊԸ տնօրենի տեղակալ-1  
ՊՈԱԿ մասնագետ-14,

ՄՊԸ տնօրեն-16

ՊՈԱԿ տնօրեն-4

ՊՈԱԿ տնօրենի տեղակալ-2

Բանկի վարկային բաժնի պետ-2

ՊՈԱԿ բաժնի պետ-4

Հաշվապահ-4

Այլ կազմակերպությունների ծառայողներ-12

2019թ. առանձնացել է հատկապես քրեական հետապնդման մարմինների համագործակցության արդյունքում մի քանի ոլորտներում սխեմատիկ բնույթ կրող կոռուպցիոն հանցագործությունների բացահայտման ուղղությամբ տարված մեծածավալ արդյունավետ աշխատանքով: Այսպես.

### **Պետական (քաղաքացիական) և համայնքնային ծառայության ոլորտ**

2019 թվականի ընթացքում ՀՀ գլխավոր դատախազությունը առանձնահատուկ ուշադրության է դարձրել հանրապետության ուսումնական հաստատություններում, ինչպես նաև ընդհանուր առմամբ ՀՀ պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, նրանց ենթակայության կամ մասնակցությամբ կազմակերպություններում աշխատանքային հարաբերությունների հետ կապված կոռուպցիոն սխեմաների և դրանցում ներգրավված անձանց շրջանակի բացահայտմանն ուղղված միջոցառումներին:

Մասնավորապես, ՀՀ գլխավոր դատախազության կոռուպցիոն հանցագործությունների գործերով վարչությունում կատարված վերլուծությամբ փաստվել է, որ 2018-2019թ.թ. ՀՀ պետական կառավարման և ՏԻՄ մարմիններում, նրանց ենթակա կամ մասնակցությամբ կազմակերպություններում գրանցված, սակայն աշխատանքի չհաճախած կամ փաստացի աշխատանք չկատարած աշխատողների և նրանց անվամբ ձևակերպված աշխատավարձերի արձանագրված հափշտակության կամ կոռուպցիոն այլ դեպքերի վերաբերյալ ՀՀ իրավասու մարմինների, այդ թվում նաև դատախազության տարածքային ստորաբաժանումների կողմից հարուցվել է 254 քրեական գործ: Դրանցից 129-ը, կամ մոտ 51 տոկոսը վերաբերել են կրթական, հիմնականում հանրակրթական հաստատություններում գրանցված աշխատողներին:

Քննված քրեական այդ գործերից 51-ի վարույթը կարճվել է ոչ արդարացման հիմքով, որից 35-ը վերաբերվել են կրթական հաստատություններին: 43 անձի վերաբերյալ 29 գործ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան, որոնցից 13 անձի վերաբերյալ 11 գործ առնչվել է կրթական հաստատություններին:

Ուսումնասիրությունը փաստել է, որ սխեմատիկ կոռուպցիան հիմնականում արտահայտվել է նրանում, որ որպես կանոն, հաստատությունների տեխնիկական,

օժանդակող գործառույթներով օժտված հաստիքներում ամբողջ կամ կես դրույքներով նշանակվում են տարբեր, այդ թվում նաև տվյալ կազմակերպությունների ղեկավարների հետ փոխկապակցված կամ ընկերական, բարեկամական այլ հարաբերությունների մեջ գտնվող անձինք: Վերջիններս փաստացի տևականորեն կամ չեն հաճախում աշխատանքի, կամ չեն կատարում իրենց վերապահված աշխատանքային պարտականությունները: Քիչ չեն դեպքերը, երբ աշխատանքի են ընդունվում անձինք, որոնց շատ կարճ ժամանակ անց, ընդ որում՝ այդ ընթացքում աշխատանքի չներկայանալու պայմաններում, տրամադրվում է նախաձեռնողյան և հետձեռնողյան արձակուրդ: Ապա այդ մարմինների, հաստատությունների ղեկավարների կողմից, համապատասխան գործառույթներով օժտված աշխատակիցների օժանդակությամբ, աշխատաժամանակի տեղեկագրերում պաշտոնեական կեղծիքի կատարմամբ մտցվում են նրանց կողմից այդ ընթացքում կանոնավոր աշխատանքի ներկայացած լինելու և իրենց աշխատանքային պարտականությունները կատարած լինելու մասին կեղծ տվյալներ, որոնց հիման վրա նրանց անվամբ հաշվարկվում և դուրս են գրվում աշխատավարձի կամ այլ վճարումների գումարներ, որոնք հափշտակվում են վատնման կամ յուրացման եղանակով:

Մասնավորապես, հարուցված նշված 254 քրեական գործերով պարզվել են գրանցված, սակայն աշխատանքի չհաճախած կամ փաստացի աշխատանքը չկատարած 543 անձինք: Նրանցից 222-ը կամ 41 տոկոսը, հանդիսացել են կրթական հաստատություններում գրանցված աշխատողներ:

Քրեական գործերով հանցագործությամբ պատճառված վնասը նախնական հաշվարկով կազմել է մոտ 1.390.329.391 ՀՀ դրամ, որից պետությանը պատճառված վնասը՝ 1.035.253.643 ՀՀ դրամ, իսկ համայնքներինը՝ 355.075.748 ՀՀ դրամ:

Պետությանը պատճառված վնասից վերականգնվել է 415.555.554 ՀՀ դրամը, իսկ համայնքներին պատճառված վնասից՝ 93.233.387 ՀՀ դրամը: Ընդ որում՝ ընդհանուր վնասից 356 մլն դրամը եղել է կրթական հաստատություններում գրանցված աշխատողների մասով, որից վերականգնվել է 101.4մլն ՀՀ դրամը:

Կատարված ուսումնասիրությունների արդյունքում ՀՀ գլխավոր դատախազը հանձնարարել է դատախազության գործառույթների շրջանակներում ակտիվացնել օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնող մարմինների աշխատանքները՝ հանրապետության ողջ տարածքի ընդգրկմամբ վերոնշյալ հաստատությունների հաստիքացուցակների և իրական աշխատակիցների համապատասխանությունը պարզելու, խնդիրների առկայության դեպքում դրանց և վերաբերելի այլ փաստաթղթերում հնարավոր կեղծիքների առկայությունը ստուգելու, առերևույթ հանցավոր արարքների հատկանիշների դեպքում պատասխանատուների շրջանակը բացահայտելու, քրեադատավարական ընթացակարգեր ապահովելու նպատակով: Հանձնարարվել է նաև լայնորեն



կիրառել այս բնույթի հանցագործությունների պատճառների և նպաստող պայմանների վերացմանը միտված դատախազական ներգործության միջոցներ:

Նախանշված ուղղություններով արդյունքների ապահովման միջոցով ՀՀ դատախազությունը շարունակելու է արմատացած և համատարած բնույթ ստացած վերոնշյալ արատավոր պրակտիկան, կոռուպցիոն մեխանիզմները վերացնելու հարցում դրսևորվող հետևողականությունը:

### **Ճանապարհաշինարարության ոլորտ**

ՀՀ գլխավոր դատախազությունում իրականացված ուսումնասիրության արդյունքում 04.09.2018թ. ՀՀ քրեական օրենսգրքի 308-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հատկանիշներով հարուցվել է քրեական գործ՝ 2009-2018թթ. ընթացքում Ծրագրի իրականացման գործընթացում ներգրավված պաշտոնատար անձանց կողմից կոռուպցիոն չարաշահումների փաստերի առթիվ: Պետությանը պատճառված նախնական հաշվարկված վնասը կազմել է շուրջ 23.7մլրդ ՀՀ դրամ:

Քրեական գործով առկա տվյալներն առերևույթ վկայում են իրավասու պաշտոնատար և ծրագրի հետ առնչություն ունեցող անձանց կողմից մրցույթների իրականացման գործընթացում խախտումներ թույլ տալու, Ծրագրի անարդյունավետ ղեկավարման, աշխատանքների կատարման նկատմամբ հսկողության բացակայության, պայմանագրերի գնի և բովանդակության, նախագծերի մեջ անհարկի ու անհիմն փոփոխություններ կատարելու արդյունքում նախատեսված ժամկետների խախտմամբ, շուրջ 10 տարվա ընթացքում չեն ավարտվել Հյուսիս-Հարավ ճանապարհի կառուցման աշխատանքները, չեն իրականացվել Ծրագրով քաղաքացիների, հասարակության և պետության համար ակնկալվող նպատակներն ու արդյունքները՝ երթևեկության ժամկետի կրճատումը, Հայաստանի հարավը անվտանգ, որակյալ և արագընթաց ճանապարհով հյուսիսի հետ կապելը, տնտեսության ու բիզնես կապերի զարգացմանը խթանելը և այլն:

Այսպես՝

- Ինչպես գլխավոր կապալառուի ընտրության, այնպես էլ մյուս մրցույթներում սահմանված կանոնների կոպիտ խախտման արդյունքում հաղթող են ճանաչվել հավասար պայմաններում ավելի բարձր գին առաջարկած կազմակերպությունները, որոնք անարդյունավետ հսկողության և պաշտոնատար անձանց կողմից պաշտոնեական հանցանքների կատարման պայմաններում ամբողջությամբ ձախողել են Հյուսիս-Հարավ ճանապարհի կառուցման Ծրագիրը, խախտել բոլոր ժամկետներն ու պայմանագրային պարտավորությունները՝ անարդյունավետ ծախսելով 300մլն ԱՄՆ դոլարից ավելի վարկային գումարներ և պետական բյուջեի միջոցներ:

-Ծրագրի իրականացման ընթացքում տեխնիկական առաջադրանքի շրջանակներում նախապես կատարված հետազոտության հիման վրա Երևան-Արարատ հատվածում ճանապարհի բարվոք լինելու և միայն գծանշման,

ջրատարների վերանորոգման աշխատանքների կատարման եզրակացության առկայության պայմաններում անհիմն որոշվել է դրա Երևան-Արտաշատ հատվածը բետոնապատել, իսկ նախապես որոշված ասֆալտե ծածկն առանց որևէ հիմնավորման փոխվել է բետոնե ծածկով: Դա այն պայմաններում, որ ՀՀ-ում չի արտադրվել ավտոճանապարհային հատուկ ցեմենտ, իսկ բետոնե ծածկույթում օգտագործվել է տեղական արտադրության համաշինարարական ցեմենտ: Արդյունքում ծրագրի Տրանշ-1-ի ճանապարհների բետոնե ծածկույթը չի համապատասխանել սահմանված տեխնիկական պայմաններին ու չափորոշիչներին և առաջացած անորակություններն ու անհարթությունները վերացնելու համար անհիմն կատարվել են չնախատեսված լրացուցիչ աշխատանքներ՝ ճանապարհի ֆրեզավորում և այլն: Այդ լրացուցիչ աշխատանքները չեն շտկել վիճակը, սակայն բոլոր դեպքերում Տրանշ-1-ի անորակ ճանապարհներն ընդունվել են շահագործման:

Գլխավոր կապալառուների, ենթակապալառուների, խորհրդատու ընկերությունների կողմից շինարարական աշխատանքների կատարման և ծառայությունների մատուցման պայմանագրերով սահմանված ժամկետների խախտման, անորակ աշխատանքների կատարման և ընդունման, այլ խախտումների համար նրանց նկատմամբ պատասխանատվության միջոցներ կիրառելու փոխարեն իրավասու պաշտոնատար անձինք ստորագրել են համաձայնագրեր, որոնցով պատասխանատվությունն անհիմն ստանձնել է պատվիրատու հանդիսացող պետությունը և վճարել միլիոնավոր դոլարների անհիմն տուգանքներ:

ՀՀ քննչական կոմիտեում ստեղծված քննչական խումբը, դատախազական պատշաճ ղեկավարման ներքո, իրականացրել է բազմադրվագ ու մեծածավալ քննչական և դատավարական գործողություններ: Արդյունքում պարզվել են անապրանք գործարքների, փողերի լվացման, հարկերից խուսափելու, իրական կամ ենթադրյալ ազդեցությունը շահադիտական, անձնական այլ շահագրգռվածությունից կամ խմբային շահերից ելնելով օգտագործելու, հափշտակությունների, դրանց հանցակցության բազմաթիվ սխեմաներ, որոնց առթիվ մինչ օրս հարուցվել է ևս 10 քրեական գործ, որոնք միացվել են հիմնական գործին:

Առերևույթ հանցավոր մեխանիզմներում ներգրավված են տասնյակ ինչպես հիմնական կապալառու, այնպես էլ ենթակապալառու ընկերություններ, նրանց ներկայացուցիչների հետ փոխկապակցված տեղական ու արտերկրյա առևտրային կազմակերպություններ, վերջիններիս ղեկավարներ, սեփականատերեր, աշխատակիցներ, պետական պաշտոնյաներ, նրանց ազգականներ և այլն:

Նախաքննության ընթացքում որպես մեղադրյալներ են ներգրավվել շինաշխատանքներում անմիջական ընդգրկված ընկերությունների, այդ թվում նաև՝ չինական, տնօրեններ, աշխատակիցներ, խորհրդատու արտասահմանյան կազմակերպության խմբի ղեկավարը, նախկին բարձրաստիճան պաշտոնատար անձինք՝ ընդհանուր թվով 18 անձ: Նրանցից 9-ի նկատմամբ որպես խափանման

միջոց է ընտրվել կալանավորումը, 3-ի նկատմամբ դատարանի որոշմամբ կիրառվել է գրավ, 6-ի դեպքում՝ ստորագրություն չհեռանալու մասին:

Քննությամբ պարզվել է, որ տարբեր դրվագներով կապալառու և ենթակապալառու մի շարք ընկերությունների աշխատակիցների, նրանց գործունեությունը փաստացի ղեկավարող անձանց կողմից առանձնապես խոշոր չափերի հարկերից խուսափելու, նաև փողերի լվացման նպատակով առանց աշխատանքների փաստացի կատարման կամ ծառայությունների մատուցման կազմվել և տրամադրվել են կեղծ հաշվապահական փաստաթղթեր, կատարվել են կեղծ հաշվապահական գրանցումներ, ինչի հետևանքով պետությանը պատճառվել է ընդհանուր առմամբ 2.848.946.479 ՀՀ դրամ գումարի առանձնապես խոշոր չափերի վնաս, որը հաշվարկված տույժ-տուգանքներով կազմում է 3.893.317.723 ՀՀ դրամ:

Բացի այդ, գործով անցնող մեղադրյալների կողմից խարդախությամբ, այն է՝ շինաշխատանքների վերաբերյալ վճարման վկայագրերում հավելագրումներ կատարելու, կատարողական, հանձնման-ընդունման ակտերում կեղծիքներ կատարելու միջոցով պայմանագրով նախատեսված չափանիշներին չհամապատասխանող, անորակ ասֆալտապատման աշխատանքներ հանձնելու եղանակներով, կատարվել են հափշտակություններ՝ ինչի հետևանքով հափշտակվել է ընդհանուր առմամբ 1.086.120.000 ՀՀ դրամ առանձնապես խոշոր չափերի գումար:

Ընդհանուր առմամբ ներկա պահին գործով անցնող 18 մեղադրյալներին մեղսագրվող հանցանքներով արձանագրված նյութական, գույքային վնասից վերականգնվել է 225.718.575 ՀՀ դրամը, 1 մլրդ ՀՀ դրամ մուտքագրված է ՀՀ քննչական կոմիտեի դեպոզիտ հաշվին: Բացի այդ, կալանք է դրված մեղադրյալների շուրջ 50 միավոր անշարժ և 114 միավոր շարժական գույքի, բանկային հաշիվների և կանխիկ 82.328.800 ՀՀ դրամի վրա:

Նախաքննության ընթացքում առաջ քաշված և պլանավորված 6 հիմնական դրվագներով նախաքննությունը շարունակվում է:

ՀՀ գլխավոր դատախազության կոռուպցիոն հանցագործությունների գործերով վարչությունում կատարված ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ 2019թ. առաջին 9 ամիսներին ճանապարհաշինության ծրագրերի իրականացման ընթացքում թույլ տրված առերևույթ հանցագործությունների վերաբերյալ ՀՀ իրավասու մարմինների վարույթում հարուցվել է 12 քրեական գործ:

Վարույթում գտնվող քրեական գործերով 14 անձի վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, որոնցից 9-ին առաջադրվել է մեղադրանք, իսկ 5 անձ գտնվում է հետախուզման մեջ և վերջիններիս վերաբերյալ կալանավորումը ընտրելու մասին որոշումներ են կայացվել: Նշված քրեական գործերով կալանավորումը որպես խափանման միջոց է կիրառվել ընդհանուր առմամբ 8 անձի նկատմամբ:

Համեմատության համար նշենք, որ 2018թ. նույն ժամանակահատվածում այս ոլորտում արձանագրված առերևույթ հանցավոր դրսևորումների հատկանիշներով ՀՀ իրավասու մարմինների վարույթում հարուցվել է 6 քրեական գործ, որոնցով 1 անձի վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին:

Ընդհանուր առմամբ 2018 և 2019 թվականների 9 ամիսների ընթացքում հարուցված քրեական գործերով հանցագործությամբ պետությանը պատճառված վնասը նախնական հաշվարկով կազմել է 23մլրդ. 671մլն ՀՀ դրամ, իսկ համայնքներին՝ 18մլն ՀՀ դրամ: Պատճառված վնասից վերականգնվել է շուրջ 227մլն ՀՀ դրամը, իսկ շուրջ 2մլրդ. դրամի չափով փաստացի դրամական միջոցներ ամրագրված են դատավարական երաշխիքներով:

Առանձին դեպքերում շինարարություն իրականացրած կազմակերպությունների կողմից արդեն իսկ ձեռնարկվել կամ ձեռնարկվում են միջոցներ՝ թույլ տրված խախտումները վերացնելու, չկատարված կամ ոչ պատշաճ կատարված աշխատանքները սահմանված պահանջներին համապատասխանեցնելու ուղղությամբ:

Հարկ է նշել, որ 2018 և 2019թթ. հարուցված այս 18 գործերից 9-ը հարուցվել են «Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցք» ներդրումային ծրագրի իրականացման ընթացքում հայտնաբերված առերևույթ չարաշահումների փաստերի առթիվ ՀՀ գլխավոր դատախազությունում հարուցված քրեական գործով քննության ընթացքում, և այդ կոռուպցիոն սխեմաներում ներգրավված են եղել մի շարք պետական գերատեսչությունների պաշտոնատար անձինք, բազմաթիվ տեղական և արտասահմանյան առևտրային կազմակերպությունների ղեկավարներ, սեփականատերեր և այլ աշխատակիցներ, ՀՀ ում գործող բարեգործական հիմնադրամի նախագահ և այլն: Հայտնաբերված, ինչպես նաև վերականգնված՝ պետությանը պատճառված վերոնշյալ վնասի զգալի մասը, քրեական հետապնդման ենթարկված անձինք ևս այս քրեական գործերի շրջանակներում են:

Ընդհանուր առմամբ ճանապարհաշինական ծրագրերին վերաբերող կոռուպցիոն չարաշահումների դեպքերով բոլոր գործերի փաստական հանգամանքների վերլուծությամբ ի հայտ են բերվել առավել տարածված և սխեմատիկ բնույթ կրող մեխանիզմները: Ըստ այդմ՝ առանձին դեպքերում հատկացված միջոցները խաբեության, յուրացման կամ վատնման եղանակներով հափշտակել են կապալառու կամ ենթակապալառու կազմակերպությունների համապատասխան պաշտոնատար անձանց կողմից կեղծ կատարողական ակտեր, կատարված աշխատանքների հավելագրումներ կատարելու կամ չկատարված աշխատանքները կեղծ փաստաթղթերով կատարված ցույց տալու միջոցով:

Կամ՝ կապալառու և ենթակապալառու կազմակերպությունները, փաստացի պատկանելով միևնույն կամ փոխկապակցված անձանց, առանց ապրանքների մատակարարման կամ առանց ծառայությունների մատուցման, կեղծ փաստաթղթեր տրամադրելով, ինչպես նաև ծախսերի կամ եկամուտների վերաբերյալ կեղծ

փաստաթղթեր ներկայացնելով միմյանց հնարավորություն են ընձեռել շահութահարկի, ավելացված արժեքի հարկի գծով ծախսագրումներ և նվազեցումներ կատարել: Այդ կերպ վերջիններիս համար պայմաններ են ստեղծվել հարկը, տուրքը, պարտադիր այլ վճարը հաշվարկելու կամ վճարելու պարտավորություն առաջացնող փաստաթղթում ակնհայտ կեղծ տվյալներ մտցնելու միջոցով խուսափել հարկերը վճարելուց:

Մեկ այլ դեպքում՝ ինչպես օրինակ «Հյուսիս-հարավ ճանապարհային միջանցք» ծրագրի իրականացման գործընթացում, բարեգործական հիմնադրամի նախագահին իր իրական ազդեցությունն է շահադիտական, անձնական այլ շահագրգռվածությունից կամ խմբային շահերից ելնելով օգտագործել ի նպաստ իր հետ փոխկապակցված կազմակերպությունների, որի արդյունքում նշված կազմակերպությունների հետ կնքվել են կապալի կամ ենթակապալի պայմանագրեր:

Արձանագրվել են դեպքեր, երբ ճանապարհաշինական գործող նորմերին ակնհայտորեն հակասող ճանապարհաշինական, վերանորոգման աշխատանքների նախագիծը երաշխավորվել է որպես ՀՀ օրենսդրության և նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի պարտադիր պահանջներին համապատասխանող և դրանց հիման վրա կատարվել են պետական գնումներ, կնքվել պայմանագրեր, կատարվել ասֆալտապատման, բետոնապատման՝ սահմանված նորմերին չհամապատասխանող աշխատանքներ:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ այս ոլորտում չարաշահումների ժամանակին չբացահայտման հիմնական պատճառն այն է, որ այդ գործընթացի նկատմամբ հսկողական կամ վերահսկողական լիազորություններ ունեցող պետական համապատասխան գերատեսչությունների պաշտոնատար անձինք չեն կատարել կամ ոչ պատշաճ են կատարել իրենց պարտականությունները:

Նշված քրեական գործերով իրականացվող քննությունների ընթացքում միջոցներ ձեռնարկվել և ձեռնարկվում են ինչպես չարաշահումներ կատարած և իրենց պարտականությունների կատարման մեջ հանցավոր թերացումներ թույլ տված անձանց հայտնաբերելու և նրանց արարքներին իրավական գնահատականներ տալու, այնպես էլ պետությանը և համայնքներին հասցված վնասները լիարժեք բացահայտելու և վերականգնելու ուղղությամբ:

Ճանապարհաշինության ոլորտում տարիներ շարունակ ձևավորված կոռուպցիոն սխեմաների բացահայտման ուղղությամբ սկսված քրեաիրավական պայքարը, պատժի անխուսափելիության ապահովումը ոչ միայն պետական միջոցների վատնումներից, յուրացումներից և փոշիացումից երաշխավորելու, այլև ներկայումս լայն թափով իրականացվող աշխատանքները սահմանված չափորոշիչներին համապատասխան իրականացնելու, այդ ծրագրերի իրականացման նկատմամբ պետական պատշաճ վերահսկողություն ապահովելու հիմնական երաշխիքներից է: Վերջինս շարունակելու է գտնվել ՀՀ գլխավոր դատախազության ուշադրության կենտրոնում:

## **Ջրօգտագործողների ընկերությունների գործունեության ընթացքում արածանագրված չարաշահումներ**

«Վ» գլխավոր դատախազության կոռուպցիոն հանցագործության գործերով վարչությունում իրականացված ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ ջրօգտագործող ընկերությունների գործունեության ոլորտում վերջիններիս իրավասու պաշտոնատար անձանց կողմից իրենց լիազորությունները կազմակերպության շահերին հակառակ և իրենց կամ ուրիշ անձանց օգտին օգտագործելու, լիազորությունները չարաշահելու, մի խումբ անձանց կողմից նախնական համաձայնությամբ փաստաթղթեր կեղծելու և օգտագործելու, աշխատակիցների կողմից նախնական համաձայնությամբ խոշոր չափերի գումարներ վատնելու կամ յուրացնելու, պաշտոնեական անփութության հատկանիշներով 2018-2019 թթ. ընթացքում հարուցվել և ներկայումս քննվում է ընդհանուր առմամբ 13 քրեական գործ: Վերջիններիս վերաբերում են Լոռու, Շիրակի, Կոտայքի, Արմավիրի, Արարատի, Արագածոտնի, Գեղարքունիքի մարզերում գործող «Արարատ», «Արտաշատ», «Թալին», «Արագածոտն», «Կոտայք», «Լոռի», «Մարտունի», «Շենիկ», «Երևան», «Էջմիածին» և «Արմավիր» ՋՕԸ-ներին:

Քրեական գործերով նախաքննության ընթացքում ձեռք բերված փաստական տվյալների համադրված վերլուծությունից ակնհայտ է դառնում, որ տարիներ շարունակ գործել են ՋՕԸ-ների մասնակցությամբ ձևավորված չարաշահումների կոռուպցիոն սխեմաներ, որոնք դրսևորվել են ջրօգտագործման մատուցման ծառայությունների, մատակարարված ջրաքանակների, կրած վնասների վերաբերյալ տվյալների կեղծմամբ, պետական բյուջեից ստացված սուբսիդավորման գումարների յուրացմամբ: Մասնավորապես՝ որոշ դեպքերում 2016-2018թթ. ընթացքում ՋՕԸ-ի ղեկավար պաշտոններ զբաղեցնող անձինք, օգտագործելով իրենց պաշտոնական դիրքը, խախտել են բաժանորդների հետ կնքված ջրամատակարարման ծառայություններ մատուցելու վերաբերյալ պայմանագրերի ելակետային պահանջները, առանց ջրաչափեր տեղադրելու՝ մատակարարված ջրի ծավալները գրանցել են ոչ թե խորանարդ/մետրով, այլ՝ հեկտարներով: Վերջինիս պատճառով բաժանորդները փաստացի զրկվել են մատակարարված ոռոգման ջրի ծավալները վերահսկելու հնարավորությունից: Բացի այդ՝ կատարվել են հավելագրումներ, որից հետո այդ տվյալները ներառել են էլեկտրոնային մատյաններում իբրև մատակարարված ջրի, ծառայությունների և բաժանորդներից գանձվող գումարային պարտքերի տվյալներ, փաստացի ուռճացվել մատուցված ծառայությունների ծավալները:

Արհեստական այս եղանակներով գոյացած ջրօգտագործողների պարտքերը մարելու և կարկտահարումների հետևանքով առաջացած վնասները վերականգնելու համար 2016-2017թթ. «Վ» բյուջեից սուբսիդավորված, ընկերությունների հաշվեկշռին

մուտքագրված ֆինանսական միջոցները հաշվապահորեն ձևակերպվել են որպես բաժանորդների անվամբ կուտակված պարտքերի մարում: Առանձին դեպքերում կնքվել են վարձակալության և տարաբնույթ ծառայությունների ձեռք բերման վերաբերյալ ձևական պայմանագրեր, որոնցով նախատեսված ծառայությունները մատուցվել են ոչ ամբողջ ծավալներով կամ ընդհանրապես չեն մատուցվել: Այս սխեմաները կիրառվել են ապօրինի ջրամատակարարման և ջրօգտագործման նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու իրենց պարտականությունները ՀՀ ԷԵԲՊ նախարարության ջրային կոմիտեի իրավասու աշխատակիցների կողմից ոչ պատշաճ կատարելու, իրենց ծառայության նկատմամբ անբարեխիղճ վերաբերմունք դրսևորելու պայմաններում: Առանձին ԶՕԸ-ների պարագայում արձանագրվել են դեպքեր, երբ ՀՀ-ից քաղաքացիների բացակայելու պայմաններում, նրանց հետ կազմվել են կեղծ աշխատանքային պայմանագրեր, որոնց հիման վրա վերջիններս հրամանագրվել են որպես ջրբաշխներ: Իսկ նրանց փաստացի չկատարած աշխատանքի դիմաց դուրս գրված առանձնապես խոշոր չափերի գումարները յուրացվել են:

Նշված չարաշահումների պատճառով նախաքննության ընթացքում կատարված նախնական հաշվարկով պետությանը պատճառված վնասը կազմել է ընդհանուր առմամբ շուրջ 5,7 միլիարդ դրամ: Քրեական գործերով լրիվ օբյեկտիվ և բազմակողմանի քննությունն ապահովելու նպատակով իրականացվող քննչական և դատավարական գործողություններով միջոցներ են ձեռնարկվում հանցավոր սխեմաներում ներգրավված անձանց շրջանակներն ամբողջականացնելու, նրանցից յուրաքանչյուրի գործողություններին իրավական գնահատականներ տալու, չարաշահումներով պետությանը հասցված նյութական վնասի չափը հստակեցնելու և վերականգնելու ուղղությամբ:

«Էջմիածին» և «Արմավիր» ԶՕԸ-ների համապատասխան պաշտոնատար անձանց կողմից պաշտոնեական դիրքն օգտագործելով առանձնապես խոշոր չափերի գումարներ յուրացնելու, մի խումբ անձանց կողմից նախնական համաձայնությամբ փաստաթղթեր կեղծելու և օգտագործելու, ծանր հետևանքներ առաջացրած պաշտոնեական անփութության դեպքերի առթիվ հարուցված քրեական գործով, որով միայն նախնական հաշվարկված՝ պետությանը պատճառված վնասը գերազանցում է 1 մլրդ ՀՀ դրամը, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 179-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով մեղադրանք է առաջադրվել 2016-2017թթ. «Արմավիր» ԶՕԸ-ի տնօրենի պաշտոնն զբաղեցրած անձին:

### **Սոցիալական ապահովության ոլորտ**

ՀՀ գլխավոր դատախազության կոռուպցիոն և տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործությունների գործերով վարչությունում ամփոփվել է 2018թ. հունվարի 1-ից մինչև 2019թ. մայիսի 31-ն ընկած ժամանակահատվածում սոցիալական ապահովության ոլորտում (սոցիալապես անապահովության

նպաստների տրամադրման, կենսաթոշակներ ստանալու, ԲՍՓ հանձնաժողովների գործունեության) արձանագրված կոռուպցիոն երևույթների վերաբերյալ քրեական գործերը:

Ուսումնասիրությամբ պարզվել է, որ տվյալ ժամանակահատվածում սոցիալական ապահովության նշված ենթաոլորտներում արձանագրված կոռուպցիոն չարաշահումների վերաբերյալ ՀՀ իրավասու մարմինների կողմից ՀՀ քրեական օրենսգրքի 179-րդ հոդվածի, 178-րդ հոդվածի, 311<sup>1</sup>-րդ և 312<sup>1</sup>-րդ հոդվածների հատկանիշներով հարուցվել է ընդհանուրը 166 քրեական գործ: Դրանցից 151-ը կապված են եղել սոցիալապես անապահովության նպաստների տրամադրման, 6-ը՝ կենսաթոշակների տրամադրման և 9-ը՝ բժշկասոցիալական փորձաքննության հանձնաժողովների գործունեության ոլորտներում հայտնաբերված կոռուպցիոն դեպքերի հետ:

Ընդ որում՝ հանցավոր դրսևորումներ են բացահայտվել հանրապետության բոլոր մարզերում և մայրաքաղաք Երևանում, այսինքն դրանք կրել են համատարած բնույթ: Ավելին, քրեական գործերի փաստական հանգամանքների վերլուծությամբ վեր հանված օրինաչափությունները փաստում են, որ հատկապես անապահովության նպաստների տրամադրման ոլորտում հանցավոր գործողություններն ունեցել են կազմակերպական հստակ մեխանիզմներով արմատավորված սխեմատիկ բնույթ: Մասնավորապես՝ պաշտոնատար անձինք չհանդիսացող հանրային ծառայողներն ու տարբեր աշխատակիցներ ընտանիքի կազմի մասին ներկայացված դիմում-հայտարարագրում նշված տվյալների հավաստիության վերաբերյալ ընտանեկան նպաստ նշանակելու առաջարկություն կատարելու, այդ կապակցությամբ դրական եզրակացություն տալու, ծրագրային մեթոդով ընտանիքի անապահովության միավորը որոշելու, նպաստառուների ցուցակում ընդգրկելու, ապա հաջորդող տարիների ընթացքում նպաստի վճարումը չդադարեցնելու դիմաց տարիներ շարունակ պահանջել և ստացել են տարբեր չափերի ապօրինի վարձատրություններ: Բացի այդ, հարյուրավոր քաղաքացիներ, առանց վերջիններիս գիտության, ընդգրկվել են նպաստառուների ցուցակներում, և վերջիններիս անվամբ պետությունից հատկացված նպաստի գումարները հափշտակվել են սոցիալական ծառայության տարածքային գործակալությունների պետերի և այլ աշխատակիցների կողմից: Այսինքն հանցավոր ոտնձգությունները մեծամասամբ կատարվել են առավել խոցելի խմբերի՝ ընտանեկան անապահովության համակարգում ընդգրկված և նյութական ծանր պայմաններում գտնվող անձանց նկատմամբ:

Կատարված ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ կոռուպցիոն սխեմայում ներգրավված են եղել մարզպետարանների կամ քաղաքապետարանների աշխատակազմերի սոցիալական ծառայության տարածքային գործակալությունների պետեր, գործակալությունների կրտսեր, ավագ և առաջատար մասնագետներ, <<Հայփոստ>> ՓԲԸ-ի տարածքային մասնաճյուղերի տնօրեններ, փոստատարներ



ու օպերատորներ, ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության աշխատակիցներ, ԲՍՓ գործակալության տարածքային հանձնաժողովների նախագահներ և անդամներ:

Մասնավորապես՝ հարուցված քրեական գործերով տարբեր բնույթի հանցավոր արարքների կատարման համար մեղադրանք է առաջադրվել 249 անձի, որից 88-ը սոցիալական աջակցության գործակալության տարածքային բաժնի մասնագետ կամ տեսուչ, 8-ը՝ նույն գործակալության տարածքային բաժնի պետ և տեղակալ, 25-ը՝ «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի մասնաճյուղի տնօրեն, փոստատար և աշխատակից, 2-ը՝ ԲՍՓ հանձնաժողովի նախագահ, 4-ը՝ ԲՍՓ հանձնաժողովի անդամ բժիշկ-փորձագետ, 1-ը՝ ԲՍՓ բուժվիճակագիր, 8-ը՝ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության աշխատակից, 1-ը՝ համայնքի նախկին ղեկավար, 113-ը՝ քաղաքացի: Նշվածներից միայն 17-ի կամ ընդամենը 7 տոկոսի նկատմամբ է որպես խափանման միջոց կիրառվել կալանավորումը, որոնցից 12-ի նկատմամբ կիրառվել է այլընտրանքային խափանման միջոց գրավ:

Նշված ժամանակահատվածում մեղադրական եզրակացությամբ դատարան է ուղարկվել 12 քրեական գործ՝ 41 անձի վերաբերյալ: Վերջիններիցս 14-ը սոցիալական աջակցության գործակալության տարածքային բաժնի մասնագետ կամ տեսուչ է, 3-ը՝ տարածքային բաժնի պետ և տեղակալ, 22-ը՝ «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի մասնաճյուղի տնօրեն, փոստատար և աշխատակից, 1 համայնքի նախկին ղեկավար և 1 քաղաքացի: Դատարան ուղարկված քրեական գործերով 33 անձ դատապարտվել է:

Նշված հանցագործություններով պետությանը պատճառված վնասը կազմել է 772.5 մլն ՀՀ դրամ, որից վերականգնվել է մոտ 139 մլն ՀՀ դրամը:

Կատարված ուսումնասիրությունների արդյունքում ՀՀ գլխավոր դատախազը հանձնարարություն է հասցեագրել ՀՀ ոստիկանության պետին՝ նմանատիպ դեպքեր բացահայտելու, սխեմատիկ և շղթայական կոռուպցիոն գործընթացներում ընդգրկված բոլոր անձանց ի հայտ բերելու ուղղությամբ համակարգված օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ ձեռնարկելու և քրեադատավարական օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լուծել դրանց ընթացքը լուծելու համար:

Բացի այդ, 2019 թվականի փետրվարի 18-ին ՀՀ Լոռու մարզպետարանի աշխատակազմի Ստեփանավանի, Թումանյանի սոցիալական ծառայության տարածքային գործակալություններում, Վանաձորի քաղաքային համայնքի ղեկավարի աշխատակազմի առանձնացված ստորաբաժանման սոցիալական ծառայությունների Վանաձորի տարածքային բաժնում տեղ գտած թերությունների, դրանց պատճառների և նպաստող հանգամանքների վերացման ուղղությամբ միջոցառումներ ձեռնարկելու մասին ՀՀ դատախազության կողմից միջնորդագիր է ներկայացվել ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարին:

**Պետական գույքի կառավարման ոլորտ**

2019 թվականի ընթացքում ՀՀ գլխավոր դատախազության պետական շահերի պաշտպանության վարչությունում ՀՀ պետական գույքի կառավարման կոմիտեից ստացված՝ պետական սեփականություն հանդիսացած գույքի՝ նախկինում իրականացված օտարման գործընթացների վերաբերյալ փաստաթղթերի հիման վրա իրականացվել են ուսումնասիրություններ, որոնց ընթացքում պարզվել են միևնույն հանցավոր սխեմայով առերևույթ թույլ տրված հանցավոր չարաշահումներ:

Մասնավորապես, պարզվել է, որ ՀՀ պետական գույքի կառավարման վարչության պաշտոնատար անձինք, խախտելով «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջները՝ առանց իրավական հիմքի և պայմանագիր կնքելու, 2016թ. ՍՊԸ-ին առաջարկել են իրականացնել գույքերի գնահատման աշխատանքներ:

Նշված առաջարկների հիման վրա ՍՊԸ-ն իրականացրել է տարբեր գույքերի գնահատումներ և վերջինիս գնահատված արժեքների հիման վրա պետական մի շարք գույքեր օտարվել են:

Հետագայում կատարվել է վերը նշված գույքերի՝ գնահատման և օտարման ժամանակահատվածի դրությամբ շուկայական արժեքների վերլուծություն, ինչի արդյունքում պարզվել է, որ օտարված գույքերի շուկայական արժեքը նշված ժամանակահատվածի դրությամբ սկզբնական գնահատված արժեքից եղել են մի քանի անգամ ավել:

Պարզվել է նաև, որ ՍՊԸ-ի կողմից նշված անշարժ գույքերի գնահատման գործընթացում խախտվել են գնահատման ստանդարտի պահանջները, մասնավորապես, հաշվի չի առնվել դրանց նպատակային նշանակությունը, մակերեսը:

Կատարված ուսումնասիրություններով փաստվել է, որ ՀՀ պետական գույքի կառավարման վարչության պատասխանատու պաշտոնատար անձինք, պաշտոնեական դիրքը ծառայության շահերին հակառակ օգտագործելով, խախտելով «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները՝ առանց իրավական հիմքի և պայմանագիր կնքելու, 2016թ. ՍՊԸ-ին առաջարկել են իրականացնել պետական սեփականություն հանդիսացող նշված գույքերի գնահատում, ինչի արդյունքում ՍՊԸ-ի մասնագետը, խախտելով գնահատման ստանդարտի պահանջները, մասնավորապես՝ հաշվի չառնելով գնահատվող գույքի նպատակային նշանակությունը, մակերեսը, կազմել է կեղծ եզրակացություն, որով 2 կամ 2.5 անգամ նվազեցվել են դրանց իրական արժեքները: Արդյունքում համապատասխան պաշտոնատար անձանց կողմից դրանք հիմք են դարձվել նշված անշարժ գույքերի օտարման մրցույթի համար և դրանք օտարվել են հավանական շուկայական արժեքից մի քանի անգամ պակաս գնով՝ պետությանը պատճառելով էական վնաս:

2019 թվականի ընթացքում ՀՀ պետական գույքի կառավարման կոմիտեի, ինչպես նաև ՀՀ գլխավոր դատախազության պետական շահերի պաշտպանության վարչության իրականացրած ուսումնասիրությունների արդյունքներով նշված փաստերի առթիվ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 308-րդ և 214-րդ հոդվածներով նախատեսված հանցագործության հատկանիշներով հարուցվել է 10 քրեական գործ, որոնց նախաքննությունը հանձնարարվել է ՀՀ քննչական կոմիտեին:

Այս ոլորտում էապես ակտիվացել են հանցավոր ճանապարհով վաճառված պետական կամ համայնքային գույքն իրական սեփականատերերին վերադարձնելու իրավական գործընթացները:

Մասնավորապես, 2 քրեական գործով նշված հանգամանքերը հաստատվելու արդյունքում ՀՀ դատախազության կողմից 4 հայցեր են ներկայացվել դատարաններ՝ 48,5 հա հողատարածքի գործարքներն առոչինչ ճանաչելու պահանջով:

3 դեպքով էլ հաղորդումներ են ներկայացվել ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն՝ առաջարկելով նախաձեռնել համայնքներին պատկանող և օրենքի խախտմամբ օտարված հողատարածքների գործարքներն առոչինչ ճանաչելու և գույքային միավորները համայնքների հաշվեկշիռ վերադարձնելու գործընթաց:

Մասնավորապես, ՀՀ ՀՔԾ-ում Մանվել Գրիգորյանի վերաբերյալ քննվող քրեական գործով ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարին ներկայացվել է հաղորդում՝ մի շարք համայնքների ղեկավարների կողմից համայնքներին պատկանող և օրենքի խախտմամբ օտարված կամ վարձակալությամբ տրված անշարժ գույքի միավորներով թվով 40 գործարքներն առոչինչ ճանաչելու և գույքային միավորները համայնքային հաշվեկշիռ վերադարձնելու գործընթաց սկսելու վերաբերյալ:

2019 թվականի ընթացքում կարևորվել է հատկապես կոռուպցիոն գործերով քննությունների արագ հանգուցալուծմանն ուղղված դատախազական ներգործության միջոցների՝ նախաքննական մարմիններին նպատակային ցուցումներ, իսկ օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնող մարմիններին կոնկրետ հանձնարարություններ տալու անհրաժեշտությունը՝ նկատի ունենալով, որ դրանք չպետք է կրեն ձևական բնույթ և դրանցով առարկայական արդյունքների չապահովման դեպքում պետք է դիտարկվի իրավական հետևանքների առաջացման հարցը:

Կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության ընթացքում առանցքային նշանակություն պետք է ունենան պետությանը պատճառված վնասի հայտնաբերման և վերականգնմանն ուղղությամբ կատարված աշխատանքները: Այս առումով ՀՀ դատախազության ստորաբաժանումների հանձնարարվել է ապահովել լրիվ, բազմակողմանի և օբյեկտիվ քննություն պետությանը պատճառված վնասի ամբողջական ծավալների բացահայտման և մեղավոր անձանց հայտնաբերմանն ուղղությամբ: Քրեական գործով վարույթի ընթացքում ենթադրյալ

հանցագործություն կատարած անձի կողմից ապօրինի ճանապարհով ստացված եկամուտներ կամ այլ գույք ունենալու և դրանք քողարկելու վերաբերյալ տվյալներ ձեռք բերելու դեպքում պարտադիր տալ օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու հանձնարարություններ ապօրինի ճանապարհով ստացված եկամուտների կամ այլ գույքի վերհանման, քողարկման մեխանիզմների բացահայտման նպատակով:

Դատախազության կողմից 2019թ. կոռուպցիայի դեմ քրեաիրավական պայքարի համատեքստում առանցքային է համարվել կոռուպցիոն գործերով ենթադրյալ հանցանք կատարած անձանց առերևույթ ապօրինի ծագում ունեցող գույքը (այդ թվում նաև ՀՀ-ից դուրս գտնվող) բացահայտելու, դրանց իրական պատկանելությունը ստուգելու ուղղությամբ լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի նախաքննություն կատարելու, ինչպես նաև նշված գույքերը պետությանը վերադարձնելու կամ պատճառված վնասները վերականգնելու ուղղությամբ քրեական դատավարության օրենսդրությամբ նախատեսված ողջ գործիքակազմի ձեռնարկումը, ինչը երբեմն հանդիսացել է քննությունների որոշակի ձգձգման օբյեկտիվ պատճառ:

Ամփոփելով վերոգրյալը կարելի է փաստել, որ 2019թ. աճել է կոռուպցիոն հանցագործությունների բացահայտման ցուցանիշը: Կոռուպցիոն հանցագործությունները ավանդաբար համարվում են լատենտայնության բարձր աստիճան ունեցող հանցագործություններ և նման հանցագործությունների բացահայտման համար մեծ դեր ունի նաև քաղաքացիական հասարակությունը՝ ընդհանրապես և մասնավորապես՝ քաղաքացիների և անձանց ակտիվությունը, ինչպես նաև իրավապահ համակարգի հետ համագործակցելու պատրաստակամությունը:

Գաղտնիք չէ, որ կոռուպցիոն հանցագործություններն առավել բարդ բացահայտվող և քննվող հանցագործություններից է, քանի որ դրանք հիմնականում կատարվում են վկաների բացակայությամբ և տվյալ գործընթացի բոլոր մասնակիցներն էլ սեփական շահերն են հետապնդում և խիստ շահագրգռված են համապատասխան «գործարքի» գաղտնիության ապահովման մեջ: Այս հանցանքի կատարման եղանակը իրենից ներկայացնում է գործողությունների փոխկապակցված և քողարկված համակարգ՝ ուղղված հանցագործության նախապատրաստմանը և կատարմանը:

Այս տեսակի հանցագործությունների բացահայտումն էլ ավելի է դժվարանում, քանի որ դրանք, որպես կանոն, կատարվում են հատուկ սուբյեկտների՝ հիմնականում իրավաբանական կրթություն ունեցող կամ նեղ մասնագիտություն ունեցող անձանց կողմից, ովքեր առավել քան պատկերացնում են քողարկված եղանակով գործողություններ կատարելը:

Նշվածով էլ պայմանավորված, այս հանցագործության բացահայտումը, ինչպես նաև հանցագործի մեղավորության հիմնավորումը հաճախ մեծ բարդություն

է ներկայացնում և պահանջում է վարույթն իրականացնող մարմինների կողմից հետևողական, գրագետ պլանավորված, արդյունավետ և համագործակցված գործողությունների իրականացում:

Այդ իսկ պատճառով, այս հանցատեսակների թվի աճը, ի տարբերություն այլ հանցանքների, դրական է գնահատվում. այդպիսի դինամիկան խոսում է ոչ թե իրականում այդ հանցանքների ծավալների ընդլայնման, այլ դրանց դեմ տարվող հատկապես քրեաիրավական պայքարի արդյունավետության բարձրացման ու դրանով պայմանավորված քաղաքացիական հասարակության՝ իրավապահ մարմինների նկատմամբ ունեցած վստահության մակարդակի բարձրացման մասին:

Նկատի ունենալով, որ կոռուպցիոն բնույթի որոշ հանցագործությունների, որոնց արդյունավետ քննության և բացահայտման համար պահանջվում են նաև գիտության, տեխնիկայի, արվեստի կամ արհեստի որևէ բնագավառի հատուկ կամ մասնագիտական գիտելիքներ, 2019թ. ընթացքում ՀՀ գլխավոր դատախազությունում դատավարական ղեկավարում իրականացնող դատախազների, նախաքննություն իրականացնող քննիչների, ՀՀ փորձագիտական հիմնարկների, ջրային կոմիտեի և այլ շահագրգիռ մարմինների կամ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ պարբերաբար անցկացվել են քննարկումներ:

Չնայած կոռուպցիայի դեմ պայքարի քրեաիրավական ոլորտում նախորդ տարվա ընթացքում արձանագրվել է աննախադեպ արդյունավետություն, որին մեծապես նպաստում է ակտիվ, նախաձեռնող և պահանջատեր հասարակության օժանդակությունը, սակայն, գործող իրավակարգավորումները որոշակի արգելքներ են ստեղծում հատկապես ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագրավման և երկրից ապօրինի դուրս բերված ակտիվների վերադարձման համար:

Այդ նպատակով, ՀՀ դատախազության ակտիվ ներգրավվածությամբ մշակվել են օրենսդրական փոփոխությունների նախագծեր, որոնց ընդունումը էապես կբարձրացնի կոռուպցիոն համապատասխան գործերով քննությունների արդյունավետությունը և հնարավորություն կտա պետությանը և հասարակությանը վերադարձնել նրանցից գողացված ռեսուրսները, վերականգնել սոցիալական արդարությունը: Այստեղ կարևոր է, որ օրենսդրական փոփոխությունները հիմնված լինեն մի կողմից սեփականության անձեռնմխելիության և մարդու սեփականության իրավունքների հստակ երաշխավորման, մյուս կողմից սոցիալական արդարության վերականգնման հանրային շահի հավասարակշռման սկզբունքի վրա:

Այստեղ անհրաժեշտ է այնպիսի լուծումներ գտնել, որոնք կերաշխավորեն ներքին հակակշռման և հավասարակշռման մեխանիզմը և կնպաստեն կենտրոնացված ձևով կոռուպցիայի կանխարգելմանն ուղղված համակարգային կառուցակարգերի ուժեղացմանը, վերլուծական, կոնկրետ ոլորտներում կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման, խնդիրների բացահայտման և իրավապահ մարմիններին ներկայացման կարողությունների զարգացմանը:

Այս համատեքստում առանցքային է պետական կառավարման համակարգում այնպիսի մեխանիզմների ներդրումը, որոնք թույլ կտան պաշտոնատար անձանց հայտարարագրելու ոչ միայն իրենց գույքի և եկամուտների տարեկան շարժերը, այլ նաև նրանց բոլոր շահերը՝ հակակոռուպցիոն մարմնին հնարավորություն տալով ցանկացած պահի ստուգման առարկա դարձնելու ներկայացված տեղեկատվության իսկությունը, լիարժեքությունը և ձեռնարկելու դրանից բխող ընթացակարգեր:

Ինչպես կոռուպցիայի դեմ պայքարի, այնպես էլ դատաիրավական ոլորտի բարեփոխումները պետք է բխեն իշխանության թևերի տարանջատման և հավասարակշռման, մարդու իրավունքների պաշտպանության հիմնարար սկզբունքներից և պետք է լիարժեք համապատասխանեն Հայաստանի ստանձնած միջազգային պարտավորությունների իրավական չափանիշներին, հատկապես Եվրոպական չափանիշներին և ՀՀ սահմանադրությանը:

Այս առումով կարևոր է նաև միջազգային համագործակցության ակտիվացումը, գործող համապարփակ տեղեկատվական բազաների հասանելիությունը, կոռուպցիոն գործերով փորձաքննությունների տեխնոլոգիական, մեթոդական, և մասնագիտական ռեսուրսների արդիականացումը և կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների քննության մեջ ներգրավված օպերատիվ-հետախուզական մարմինների, քննիչների, դատախազների և դատավորների համար հասցեական վերապատրաստումների անցկացումը: Շատ կարևոր է միջազգային կազմակերպությունների սերտ համագործակցությամբ և փորձագետների ներգրավմամբ տարբեր երկրների կուտակած փորձի ուսումնասիրումը՝ հատկապես հակակոռուպցիոն ինստիտուցիոնալ մոդելների ընտրության և տեղայնացման ոլորտում:

Այս նպատակով ՀՀ գլխավոր դատախազը մի շարք հանդիպումներ է ունեցել միջազգային կառույցների ներկայացուցիչների, պատվիրակությունների, մասնավորապես Եվրոպայի խորհրդի Իրավունքի գերակայության և մարդու իրավունքների հարցերով գլխավոր տնօրենի գլխավորած բարձրաստիճան պատվիրակության, Եվրոպական հանձնաժողովի հարևանության հարցերով գլխավոր տնօրինության Հայաստանի, Ադրբեջանի և Արևելյան գործընկերության հարցերով բաժնի ղեկավարի գլխավորած պատվիրակության, Համաշխարհային բանկի և Միավորված ազգերի կազմակերպության Թմրամիջոցների և հանցավորության գրասենյակի կողմից համատեղ հիմնված Հափշտակված գույքի վերադարձման նախաձեռնության փորձագետների, «Հայաստանում հակակոռուպցիոն բարեփոխումների ամրապնդում» ծրագրի շրջանակներում Հայաստանում գտնվող ԵԱՀԿ փորձագիտական խմբի հետ:

Պետք է փաստել, որ օտարերկրյա պետությունների և միջազգային կազմակերպությունների կողմից ևս փաստվում են կոռուպցիայի դեմ պայքարի ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության կողմից արձանագրած բարձր արդյունքները:

Մասնավարուպես Եվրոպայի խորհրդի Իրավունքի գերակայության և մարդու իրավունքների հարցերով գլխավոր տնօրեն Քրիստոս Զիակունդապուլոսը ՀՀ գլխավոր դատախազի հետ հանդիպման ժամանակ գոհունակությամբ ընդգծել է ՀՀ կողմից, մասնավորապես դատախազության վերաբերյալ GRECO-ի հանձնարարականները գրեթե լիարժեքորեն կատարված լինելու հանգամանքը:

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների պետդեպարտամենտի կողմից հրապարակված մարդու իրավունքների պաշտպանությանը նվիրված հերթական տարեկան զեկույցում անդրադարձ է կատարվել կոռուպցիայի դեմ պայքարին և նշվում է, որ Հայաստանում տեղի ունեցած թավշյա հեղափոխությունից հետո իշխանությունները հետաքննություններ սկսեցին՝ բացահայտելով համակարգային կոռուպցիան, որը ներառել է հասարակական և մասնավոր կյանքի մեծ մասը: Նշվում է նաև, որ բազմաթիվ քրեական գործեր են հարուցվել նախկին պաշտոնյաների, նրանց հարազատների, խորհրդարանականների, որոշ դեպքերում՝ դատական մարմինների ներկայացուցիչների և նրանց հարազատների նկատմամբ: Ընդ որում նմանատիպ գործեր են հարուցվել նաև մի խումբ ներկա պաշտոնյաների նկատմամբ:

Կոռուպցիայի դեմ պայքարի մասին խոսելիս պետք է նշել, որ 2019թ. ընթացքում արդյունավետորեն գործել է նաև ազդարարման համակարգը: Հաշվետու ժամանակահատվածում ՀՀ գլխավոր դատախազությունում ազդարարման համակարգի միջոցով ստացվել է 188 ազդարարում, որոնք բոլորը վերաբերել են առերևույթ կոռուպցիոն բնույթի դեպքերին: Նշված 188 ազդարարումներից 153-ը եղել են անանուն: 97-ով հարուցվել է ազդարարման վարույթ, 91-ով մերժվել է վարույթի հարուցումը: Հարուցված ազդարարման վարույթներից 21-ով վարույթը կարճվել է, 59-ը ուղարկվել է օպերատիվ-հետախուզական մարմին՝ ազդարարումը ստուգելու համար, 17-ն ուղարկվել է ըստ ենթակայության: 5 ազդարարման դեպքով հարուցվել է քրեական գործ:

Այժմ տվյալները ներկայացնենք ըստ նախաքննական մարմինների.

### **ՀՀ քննչական կոմիտե**

2019 թվականին կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ նախապատրաստվել է 1603 նյութ, որից 1086-ով հարուցվել են քրեական գործեր, 488-ով՝ քրեական գործ հարուցելը մերժվել է, որից 440-ը՝ արդարացման, 48-ը՝ ոչ արդարացման հիմքով: Բացի հարուցված 1086 քրեական գործից՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում վարույթ է ընդունվել 385 քրեական գործ, որից 93-ը՝ նախկինում կարճված կամ կասեցված և վարույթը վերսկսված, 254-ը՝ այլ մարմնից ստացված, 1-ը՝ այլ պետությունների քրեական հետապնդման մարմիններից ստացված, 14-ը՝ դատախազի կողմից լրացուցիչ քննության վերադարձված և 23-ը՝

քննվող քրեական գործերից անջատված մասեր, ինչպես նաև վարույթում են գտնվել նախորդ տարվանից փոխանցված 580 քրեական գործ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀՀ քննչական կոմիտեի վարույթում քննվել է ընդհանուրը 2051 քրեական գործ, որից ընդամենը ավարտվել է 767 գործի վարույթ: Ավարտված քրեական գործերից 406-ի վարույթը կարճվել է արդարացման, իսկ 181-ինը՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Վարույթը ավարտված մնացած 180 քրեական գործերը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել են դատարան:

Նշված ժամանակահատվածում վարույթում գտնվող 2051 քրեական գործից 99-ի վարույթը կասեցվել է, որից 70-ինը անձը հայտնի չլինելու, 24-ինը՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու, իսկ 5-ինը՝ այլ հիմքերով: 237 քրեական գործ ուղարկվել է ըստ ենթակայության, 267 գործ միացվել է, 681 գործի նախաքննություն փոխանցվել է 2020թ.:

2019 թվականին քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման են ենթարկվել 1043 անձինք, նրանցից 44-ը ձերբակալվել են, որից 27-ը ազատվել ձերբակալումից: Քրեական հետապնդման ենթարկված անձանցից 859-ի վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, 804 անձի մեղադրանք է առաջադրվել: 60 անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 10-ը մերժվել է, 50-ը՝ բավարարվել, 32 անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 29 մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 7 մեղադրյալ ազատվել է կալանքից, որից 4-ը դատախազի կողմից, 3-ը՝ դատարանի:

360 անձի նկատմամբ իրականացված քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 101-ինը՝ արդարացման, 259-ինը՝ ոչ արդարացման հիմքով: Դատի է տրվել 287 անձ, որից 4-ը գտնվել է կալանքի տակ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 401 անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ., նշված անձանցից 8-ը գտնվել են կալանքի տակ:

### **ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն**

2019 թվականին կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ նախապատրաստվել է 346 նյութ, որից 182-ով հարուցվել են քրեական գործեր, 164-ով՝ քրեական գործ հարուցելը մերժվել է, որից 160-ը՝ արդարացման, 4-ը՝ ոչ արդարացման հիմքով: Բացի հարուցված 182 քրեական գործից՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում վարույթ է ընդունվել 134 քրեական գործ, որից 19-ը՝ նախկինում կարճված կամ կասեցված և վարույթը վերսկսված, 97-ը՝ այլ մարմնից ստացված, 1-ը՝ դատախազի կողմից լրացուցիչ քննության վերադարձված և 17-ը՝ քննվող քրեական գործերից անջատված մասեր, ինչպես նաև վարույթում են գտնվել նախորդ տարվանից փոխանցված 87 քրեական գործ:



Հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության վարույթում քննվել է ընդհանուրը 403 քրեական գործ, որից ընդամենը ավարտվել է 214 գործի վարույթ: Ավարտված քրեական գործերից 165-ի վարույթը կարճվել է արդարացման, իսկ 6-ինը՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Վարույթը ավարտված մնացած 43 քրեական գործերը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել են դատարան:

Նշված ժամանակահատվածում վարույթում գտնվող 403 քրեական գործից 33-ի վարույթը կասեցվել է, որից 28-ինը անձը հայտնի չլինելու, իսկ 5-ինը՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքերով: 32 քրեական գործ ուղարկվել է ըստ ենթակայության, 50 գործ միացվել է, 74 գործի նախաքննությունն փոխանցվել է 2020թ.:

2019 թվականին քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման են ենթարկվել 131 անձինք, նրանցից 25-ը ձերբակալվել են, որից 14-ը ազատվել ձերբակալումից: Քրեական հետապնդման ենթարկված անձանցից 131-ի վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, որոնց նաև մեղադրանք է առաջադրվել: 19 անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որից 3-ը մերժվել է, 16-ը՝ բավարարվել, 6 անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 15 մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է: 2 մեղադրյալ ազատվել է կալանքից դատախազի կողմից:

14 անձի նկատմամբ իրականացված քրեական հետապնդումը դադարեցվել է, որից 8-ինը՝ արդարացման, 6-ինը՝ ոչ արդարացման հիմքով: Դատի է տրվել 68 անձ, որից 13-ը գտնվել է կալանքի տակ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 49 անձի վերաբերյալ քրեական գործերի նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ., նշված անձանցից 3-ը գտնվել են կալանքի տակ:

### **ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի քննչական վարչություն**

2019 թվականին կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ նախապատրաստվել է 5 նյութ, որոնցով հարուցվել են քրեական գործեր: Բացի հարուցված 5 քրեական գործից՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում վարույթ է ընդունվել 7 քրեական գործ, որից 1-ը՝ նախկինում կարճված կամ կասեցված և վարույթը վերսկսված, 1-ը՝ այլ մարմնից ստացված և 5-ը՝ քննվող քրեական գործերից անջատված մասեր, ինչպես նաև վարույթում են գտնվել նախորդ տարվանից փոխանցված 2 քրեական գործ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀՀ ՊԵԿ քննչական վարչության վարույթում քննվել է ընդհանուրը 14 քրեական գործ, որից ընդամենը ավարտվել է 2 գործի վարույթ: Ավարտված քրեական գործերից 1-ի վարույթը կարճվել է արդարացման, իսկ 1-ինը՝ ոչ արդարացման հիմքերով:

Նշված ժամանակահատվածում վարույթում գտնվող 14 քրեական գործից 8 քրեական գործ ուղարկվել է ըստ ենթակայության, 1 գործ միացվել է, 3 գործի նախաքննություն փոխանցվել է 2020թ.:

2019 թվականին քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման են ենթարկվել 7 անձինք, որոնք ձերբակալվել են, նրանցից մեկի նկատմամբ քրեական հետապնդումը դադարեցվել է ոչ արդարացման հիմքով, մնացած անձանց վերաբերյալ քրեական գործերը ուղարկվել են ըստ ենթակայության:

### **«Ազգային անվտանգության ծառայության քննչական դեպարտամենտ**

2019 թվականին կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ նախապատրաստվել է 129 նյութ, որից 126-ով հարուցվել են քրեական գործեր, 3-ով՝ քրեական գործ հարուցելը մերժվել է արդարացման հիմքով: Բացի հարուցված 126 քրեական գործից՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում վարույթ է ընդունվել 9 քրեական գործ, որից 3-ը՝ նախկինում կարճված կամ կասեցված և վարույթը վերսկսված, 2-ը՝ այլ մարմնից ստացված և 4-ը՝ քննվող քրեական գործերից անջատված մասեր, ինչպես նաև վարույթում են գտնվել նախորդ տարվանից փոխանցված 22 քրեական գործ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀՀ ԱԱԾ քննչական դեպարտամենտի վարույթում քննվել է ընդհանուրը 157 քրեական գործ, որից ընդամենը ավարտվել է 23 գործի վարույթ: Ավարտված քրեական գործերից 4-ի վարույթը կարճվել է արդարացման, իսկ 2-ինը՝ ոչ արդարացման հիմքերով: Վարույթը ավարտված մնացած 17 քրեական գործերը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել են դատարան:

Նշված ժամանակահատվածում վարույթում գտնվող 157 քրեական գործից 6-ի վարույթը կասեցվել է, որից 4-ինը անձը հայտնի չլինելու, իսկ 2-ինը՝ անձի հետախուզման մեջ գտնվելու հիմքերով: 42 քրեական գործ ուղարկվել է ըստ ենթակայության, 25 գործ միացվել է, 61 գործի նախաքննություն փոխանցվել է 2020թ.:

2019 թվականին քննված քրեական գործերով քրեական հետապնդման են ենթարկվել 83 անձինք, նրանցից 19-ը ձերբակալվել են: Քրեական հետապնդման ենթարկված անձանցից 83-ի վերաբերյալ որոշում է կայացվել որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին, որոնց նաև մեղադրանք է առաջադրվել: 19 անձի կալանավորման վերաբերյալ միջնորդություն է ներկայացվել դատարան, որոնք բավարարվել են, 8 անձի նկատմամբ որպես այլընտրանքային խափանման միջոց կիրառվել է գրավ: 20 մեղադրյալի պաշտոնավարում դադարեցվել է:

Դատի է տրվել 33 անձ, որից 4-ը գտնվել է կալանքի տակ: Քրեական հետապնդման ենթարկված 50 անձի վերաբերյալ քրեական գործերի

նախաքննությունը փոխանցվել է 2020թ., նշված անձանցից 7-ը գտնվել են կալանքի տակ: